

**Rozpoczęła się przebudowa drogi powiatowej
od zalewu „Czyste” do skrzyżowania w Laszczynach**

RUSZAMY Z KOLEJNĄ AKCJĄ

*„Zamów w gminie czujkę czadu, dymu lub gazu
i śpij spokojnie”*

Zamówienia przyjmujemy do 29 listopada

AKTUALNOŚCI

Raport ze zbiórki darów	3	Stypendia Wójta przyznane	21	Program profilaktyki zintegrowanej „Gwiazda Mocy”	31
Inwestycje w skrócie	4-6	Ruszył program „Aktywny rodzic” - zachęamy do składania wniosków	22		
Komunikat	7	Jazda microcarem - obowiązki i uprawnienia	23		
Co wspólnego ze sobą mają Dzień Wszystkich Świętych, Dzień Zaduszny i świętych obcowanie?	8-9	Czy to już czas, aby przejść na opony zimowe?	23		
Listopad miesiącem symboli, tradycji i pielęgnowania narodowej tożsamości	10	Bezpieczeństwo publiczne - wybrane zagadnienia	24-25		
Miejsca pamięci w naszej gminie	11	Kilka słów o zdrowiu	26-29		
W pogoni za marzeniami - rozmowa z Leszkiem Łachmanowiczem - rugbystą	12-13	XX Jubileuszowy Przegląd Twórczości Artystycznej ŚDS	30		
Z życia PGK	14-16	Za nami ostatnie w tym roku spotkanie z seniorami	30		
Projekt LIFE - „Podkarpackie - żyj i oddychaj”	17				
Promocja programu LIFE - „Podkarpackie - żyj i oddychaj”	17				
Nie usłyszysz! Nie zobaczysz! Nie poczujesz! - tlenek węgla jest niebezpieczny	18-19				
Gaśnica w domu. Czy potrzebna?	19				
Z życia Rady Gminy	20				
Dofinansowaliśmy kwotą 15 tys. zł zakup kolejnego samochodu dla policji	20				
Nowy paczkomat na terenie naszej gminy już stoi	20				
Tegoroczny sezon kąpielowy nad zalewem „Czyste” zakończony	21				
Plan sezonowych polowań na terenie naszej gminy	21				

KULTURA

Piknik Jesienny w Parku podworskim	32
Co nowego w kulturze?	32
Nagroda dla Pana Zbigniewa Kuczka	33
Połączyły ich twórcze pasje	33

GRODZISKIE HISTORIE

Z kart historii - Wspomnienia Sybiraka	34-35
--	--------------

OGŁOSZENIA

36

WYCHOWANIE I EDUKACJA

Uczniowie klas ósmych kolejny raz poznawali Archipelag Skarbów	31
--	-----------

Wyrazy żalu i współczucia
Panu Stanisławowi Rydzikowi
Radnemu Rady Gminy Grodzisko Dolne
z powodu śmierci
MAMY
składają
Wójt, Rada Gminy i pracownicy Urzędu Gminy
w Grodzisku Dolnym

Wyrazy żalu i współczucia
Pani Małgorzacie Burda - Król
Pracownikowi Ośrodka Kultury
w Grodzisku Dolnym
z powodu śmierci
MEŻA
składają
Wójt, Rada Gminy i pracownicy Urzędu Gminy
w Grodzisku Dolnym

Wyrazy żalu i współczucia
Rodzinie
Śp. Stanisława Wojtyny
Wieloletniego sołtysa
sołectwa Chodaczów
składają
Wójt, Rada Gminy i pracownicy Urzędu Gminy
w Grodzisku Dolnym

Wyrazy żalu i współczucia
Rodzinie
Śp. Stanisława Rynasiewicza
składają
Wójt, Rada Gminy i pracownicy Urzędu Gminy
w Grodzisku Dolnym

Raport ze zbiórki darów dla powodzian

We wrześniu i październiku zorganizowane zostały na terenie naszej gminy dwie zbiórki darów dla mieszkańców Dolnego Śląska, którzy ucierpieli w tegorocznej powodzi. Zbiórki były odpowiedzią na apel władz państwowych i samorządowych z tamtego terenu.

Pierwszą zbiórkę artykułów spożywczych i przemysłowych gospodarstwa domowego zorganizowała gmina wspólnie ze strażakami, a drugą - płodów rolnych - Podkarpacka Izba Rolnicza w Rzeszowie. Tę zbiórkę koordynował i nadzorował radny Rady Gminy Grodzisko Dolne oraz Przewodniczący Rady Powiatowej Izby Rolniczej w Leżajsku p. Kazimierz Matuszek. Zbiórka artykułów spożywczych i przemysłowych obejmowała wodę mineralną niegazowaną, suche produkty z długim terminem przydatności (makaron, ryż, kasza), konserwy, środki higieniczne i czystości. Zbiórka produktów spożywczych trwała od 17 do 23 września i prowadzona była w oparciu o lokalne punkty handlowe. W ciągu kilku dni udało się nam zebrać ponad 4 tony tych artykułów. Dodatkowo gmina do tego transportu dołożyła 10 zestawów łóżek z materacami oraz 50 kompletów pościeli (koce, kołdry, poduszki i prześcieradła), które zakupiła i otrzymała w darowiźnie w związku z przygotowaniem punktów przyjęć na pobyt tymczasowy uchodźców z Ukrainy po wybuchu wojny na ich terenie. W związku z tym, że ten punkt nie został nigdy uruchomiony władze gminy uznały, że potrzeba chwili wymaga zmiany przeznaczenia tego asortymentu i przekazania go potrzebującym powodzianom.

Druga zbiórka prowadzona była od 8 do 16 października i polegała na zbiorce zboża dla rolników poszkodowanych w powodzi. Tamtejsze izby, koła i związki rolnicze apelowały do rolników w całej Polsce o przekazywanie zboża potrzebnego do wykarmienia i zabez-

pieczenia inwentarza żywego (bydła i zwierząt domowych rolników) przed zbliżającą się zimą. Woda powodziowa zniszczyła setki hektarów upraw pszenicy, pszenżyta, kukurydzy, owsa i innych płodów rolnych. Magazyny, w których zgromadzone było tegoroczne zboże zostały również zalane. Niemożliwym jest odtworzenie tych zasobów w tym roku. Przekazane rolnikom zboże pozwoli przetrwać ich gospodarstwom nadchodzącą zimą. Dzięki wsparciu naszych rolników zebrano z terenu naszej gminy ponad 14 ton zboża (m.in.: pszenicy, pszenżyta, jęczmienia i owsa).

Dziękujemy wszystkim mieszkańcom naszej gminy biorącym udział w zorganizowanych zbiórkach. Jesteśmy bardzo hojną i otwartą na pomoc drugiemu człowiekowi w potrzebie społeczności. Zawsze odpowiadamy na prośbę potrzebujących. Dziękujemy za waszą hojność i solidarność z powodzianami. To świadczy o naszej głębokiej wrażliwości i otwartości na potrzeby

drugiego człowieka. W tych trudnych chwilach liczy się każdy gest wsparcia dla mieszkańców dotkniętych kataklizmem, a nam go nie brakuje.

Szczególne wyrazy wdzięczności i podziękowań kieruję do strażaków, szkolnych kół Caritas, radnych, sołtysów, kierowników sklepów i wszystkich tych, którzy czynnie włączyli się w akcję pomocy. Dziękuję Panu Eugeniuszowi Misiowi, Prezesowi GS Samopomoc Chłopska w Grodzisku Dolnym za udostępnienie miejsca do składowania zboża. Dziękuję Prezesowi OSP dh. Janowi Kosiorowi za sprawne gromadzenie, segregację i załadunek artykułów spożywczych i przemysłowych. Dziękuję Panu Stanisławowi Leji za udostępnienie pojazdu do transportu darów dla powodzian.

Po raz kolejny pokazaliśmy, że razem możemy więcej! Dziękuję.

INWESTYCJE W SKRÓCIE

Ruszył kolejny etap przebudowy drogi powiatowej relacji Gniewczyna - Grodzisko Dolne - Giedlarowa

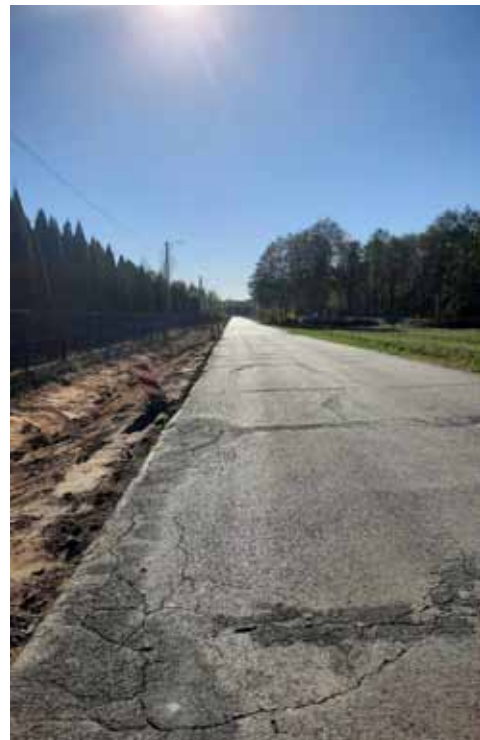
Droga powiatowa nr 1259R na odcinku od zalewu „Czyste” do skrzyżowania w Laszczynach zostanie przebudowana. Postępowanie przetargowe na wybór wykonawcy prowadził Powiat Leżajski. W lipcu wybrano podmiot, który będzie realizował przebudowę tj. Miejskie Przedsiębiorstwo Dróg i Mostów Sp. z o.o. z Rzeszowa, który za kwotę 4 597 277,32 zł wykona w/w zadanie. Kwotę w wysokości 4 367 413,45 zł stanowią środki z Rządowego Programu Polski Ład - Program Inwestycji Strategicznych, a w pozostałym zakresie różnicę pokryją Powiat Leżajski i Gmina Grodzisko Dolne.

Przebudowa tego odcinka drogi będzie polegała na poszerzeniu jezdni do szerokości 6 metrów, wymianie istniejącej konstrukcji, wykonaniu zatoki autobusowej, peronu przystankowego, budowie drogi dla pieszych i rowerów o szerokości 3,75 metra oraz budowie kanalizacji deszczowej.

Zakończenie robót planowane jest wstępnie na koniec sierpnia 2025 roku. Ostateczny termin będzie wynikał z postępu prac na tym odcinku oraz innych warunków, m.in. pogody i organizacyjnych.

W miarę postępu prac będzie zachodzić konieczność wprowadzenia ograniczeń w organizacji ruchu o czym będziemy informować.

Wszystkich kierowców poruszających się tym odcinkiem już teraz prosimy o zachowanie szczególnej ostrożności.

Gmina
Grodzisko Dolne

Rządowy Fundusz Polski Ład - Program Inwestycji Strategicznych

Na placu po byłej siedzibie spółki komunalnej pisana jest nowa historia

Ruszyły prace budowlane mające na celu przygotowanie działki pod budowę nowego żłobka w naszej gminie. Rozebrany został budynek, który się tam znajdował, a który przez lata swojego istnienia realizował wiele funkcji społecznych. Ciekawostką jest to, że w tym miejscu do połowy lat 90. XX wieku znajdowało się przedszkole dla dzieci, a później swoją siedzibę miał najpierw Zakład Gospodarki Komunalnej będący jednostką budżetową gminy, który w 2010 roku został przekształcony w spółkę z o.o. Spółka miała w tym miejscu swoją siedzibę do 2018 roku, kiedy to zamieniła ją na budynek zajmowany uprzednio przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Od tego roku budynek ten był wykorzystywany na różne potrzeby gminne. Znajdował się w nim gminny magazyn, a pomieszczenia socjalne wykorzystywane były na potrzeby pracowników gminnych służb utrzymania porządku i terenów zielonych. Rozpoczynając nową inwestycję w tym miejscu polegającą na budowie żłobka dla 39 dzieci w wieku do 3 lat powracamy niejako do korzeni i pierwotnej historii tego miejsca. Na gruzach starej historii piszemy nową i jesteśmy przekonani, że razem z nami będą to czynić nowe pokolenia mieszkańców naszej gminy, którzy chętnie będą oddawać swoje dzieci do nowego żłobka.

Wykonawca - firma F.U.H. HAR - BUD Ireneusz Tasior z Czarnej - już wyburzył stary budynek i rozpoczął realizację prac ziemnych. O postępach robót będziemy informować mieszkańców w kolejnych numerach gazety. Przypominamy tylko, że budowa żłobka wraz z infrastrukturą towarzyszącą, czyli placem zabaw zgodnie

z założeniami ma trwać do maja 2026 roku. Jej realizacja jest możliwa dzięki dofinansowaniu z programu Aktywny Maluch w kwocie 2 759 618,416 zł oraz Rządowego Programu Polski Ład - Program Inwestycji Strategicznych w kwocie ponad 2,4 mln zł.

Sam budynek żłobka będzie obiektem parterowym bez podpiwniczenia,

wyposażonym w instalację fotowoltaiczną i pompę ciepła. Część żłobkowa to 3 sale opieki wyposażone w stoliki, krzeselka i wszystkie niezbędne sprzęty. W budynku znajdować się będzie również część kuchenna, szatnia i część administracyjna z gabinetami pielęgniarki i dyrektora.

Planujemy zakup mobilnego zbiornika na wodę pitną

W najbliższym czasie planujemy zakup cysterny do przewożenia i dystrybucji wody pitnej na potrzeby mieszkańców. Będzie to możliwe dzięki dofinansowaniu w kwocie 60 000, 00 zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie w ramach przyznanych środków na zadanie pn. „Przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych w Gminie Grodzisko Dolne poprzez zakup cysterny do przewożenia i dystrybucji wody pitnej”.

Cysterna, którą zamierzamy kupić będzie mieć pojemności min. 2 000 m³ i wyposażona będzie w kolektor do dystrybucji wody pitnej, co umożliwi zaopatrzenie w wodę użytkową okoliczną ludność i zabezpieczy podstawowe potrzeby na okres np. usuwania awarii. Cysterna zamontowana będzie na

przyczepce co umożliwi jej bezpośredni transport. Całkowity koszt inwestycji wynosić będzie kwotę ponad 80 tys. zł.

Poprawiamy bezpieczeństwo na naszych drogach i montujemy nowe oświetlenie

W październiku została podpisana umowa na realizację projektu pn. „Wzmocnienie bezpieczeństwa na drogach publicznych na terenie Gminy Grodzisko Dolne”. W ramach projektu wybudowane zostanie oświetlenie przy drodze gminnej „na Górki” w Grodzisku Dolnym oraz doposażone zostanie przejście dla pieszych obok Ośrodka Kultury w Grodzisku Dolnym w interaktywne znaki D6 i inteligentne oświetlenie z czujnikami ruchu.

Prace zostały już rozpoczęte i pod koniec listopada mają zostać zakończone. Wykonawcą robót jest firma EL

- SEK Patryk Sekulski z Rudnika nad Sanem, która zrealizuje całość prac za kwotę około 150 tys. zł. Ostateczną wartość robót podamy po końcowym odbiorze prac. Dofinansowanie zewnętrzne w kwocie 100 tys. zł pochodzi z Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2022 - 2024.

Na trasie Grodzisko Dolne - Grodzisko Nowe korzystamy ze ścieżki pieszo - rowerowej

Wraz z przebudową odcinka drogi powiatowej z Grodziska Dolnego w kierunku Chałupek Dębniańskich doczekaliśmy się w gminie pierwszej ścieżki pieszo - rowerowej. Widząc jednak po zachowaniu szczególnie

rowerzystów jadących tym odcinkiem drogi zauważamy, że użytkownicy jednośladów nie do końca znają nowe zasady poruszania się tą drogą. Wielu rowerzystów korzysta z jezdni przeznaczonej dla pod-

jazdów silnikowych, co w tej sytuacji jest zachowaniem nieprawidłowym. W przypadku bowiem wydzielonej ścieżki, po której mają prawo poruszać się rowery niedozwolona jest jazda pasami ruchów przeznaczonymi dla pojazdów silnikowych. Przypominamy, że w sytuacji kolizji drogowej auta z rowerzystą, kiedy ten znajduje się na pasie ruchu dla aut, nie będzie objęty ochroną i zostanie uznany za winnego kolizji drogowej. Polecamy zatem dla własnego bezpieczeństwa wszystkim rowerzystom, aby na tym odcinku drogi poruszali się po ścieżce pieszo - rowerowej. Z tym tematem będziemy powracać.

KOMUNIKAT

Wójt Gminy Grodzisko Dolne informuje, że rozpoczęły się przygotowania do sprzedaży 10 działek w Zmysłówce - We-
soła, będących własnością gminy. Wykaz działek przeznaczonych do sprzedaży przedstawia poniższa tabela. Każdy
zainteresowany ich zakupem powinien przystąpić do przetargu ustnego nieograniczonego. Nie ma ograniczeń w za-
kresie osób uprawnionych do zakupu tych działek. Data przetargu nie jest jeszcze znana, ponieważ obecnie bieżą-
terminy informacyjne związane z publikacją działek do sprzedaży. Biorąc pod uwagę te terminy data przetargu zosta-
nie ustalona na styczeń 2025. Wszystkich zainteresowanych zakupem zapraszamy do kontaktu z urzędem gminy
pod numerem telefonu: 17 242 82 65 wew. 161. Sprawami sprzedaży zajmują się pracownicy urzędu gminy: Adam
Czerwonka oraz Marta Pelic - Pogorzelska.

Lp.	Oznaczenie nieruchomości	Powierzchnia (ha)	Opis nieruchomości	Przeznaczenie nieruchomości	Cena wywoławcza (zł) (do ceny po zakupie należy doliczyć podatek VAT)	Forma zbycia
1.	Dz. nr 837/1 w Zmysłówce	0,1852	Działka posiada dojazd do drogi publicznej.	Zabudowa mieszkaniowa	79 306,00	Przetarg
2.	Dz. nr 837/2 w Zmysłówce	0,1650	Działka posiada dojazd do drogi publicznej.	Zabudowa mieszkaniowa	70 656,00	Przetarg
3.	Dz. nr 837/3 w Zmysłówce	0,1650	Działka posiada dojazd do drogi publicznej.	Zabudowa mieszkaniowa	70 656,00	Przetarg
4.	Dz. nr 837/4 w Zmysłówce	0,1650	Działka posiada dojazd do drogi publicznej.	Zabudowa mieszkaniowa	70 656,00	Przetarg
5.	Dz. nr 837/5 w Zmysłówce	0,1645	Działka posiada dojazd do drogi publicznej.	Zabudowa mieszkaniowa	70 442,00	Przetarg
6.	Dz. nr 837/12 w Zmysłówce	0,1490	Działka posiada dojazd do drogi publicznej.	Zabudowa mieszkaniowa	63 804,00	Przetarg
7.	Dz. nr 837/13 w Zmysłówce	0,1651	Działka posiada dojazd do drogi publicznej.	Zabudowa mieszkaniowa	70 699,00	Przetarg
8.	Dz. nr 837/14 w Zmysłówce	0,1652	Działka posiada dojazd do drogi publicznej.	Zabudowa mieszkaniowa	70 742,00	Przetarg
9.	Dz. nr 837/15 w Zmysłówce	0,1653	Działka posiada dojazd do drogi publicznej.	Zabudowa mieszkaniowa	70 784,00	Przetarg
10.	Dz. nr 837/16 w Zmysłówce	0,1895	Działka posiada dojazd do drogi publicznej.	Zabudowa mieszkaniowa	81 147,00	Przetarg

Co wspólnego ze sobą mają Dzień Wszystkich Świętych, Dzień Zaduszny i świętych obcowanie?

Zdj. pixabay.com

W dniu 1 listopada Kościół katolicki obchodzi uroczystość Wszystkich Świętych. Wbrew utrwalonym opiniom nie jest to święto zmarłych, a święto które przypomina wszystkim wiernym o ich powołaniu do świętości. W tym dniu wspominani są nie tylko święci uznani oficjalnie, ale również wszyscy bezimienni święci, których Kościół nie znając, nie mógł „wynieść na ołtarze”, a którzy swym bogobojnym i pobożnym życiem zasłużyli na miejsce w niebie.

Uroczystość Wszystkich Świętych ukształtowała się w IV wieku na Wschodzie. W Kościele Zachodnim zaczęto ją obchodzić dokładnie od 608 roku. 13 maja tego roku papież św. Bonifacy IV poświęcił dawny rzymski Panteon (główną świątynię bogów starożytnego Rzymu) na Kościół Matki Boskiej i Wszystkich Świętych Męczenników. Przez ponad pierwsze dwa stulecia uroczystość Wszystkich Świętych obchodzona była właśnie 13 maja. W 835 roku papież Grzegorz IV przeniósł to święto na dzień 1 listopada. Dlaczego więc obecna data Uroczystości Wszystkich Świętych jest tak odległa od daty ustalonej pierwotnie? Papież Grzegorz IV zdecydował o przeniesieniu święta na 1 listopada z prozaicznego, powiedzielibyśmy dzisiaj powodu, którym było... jedzenie. W źródłach historycznych z tego okresu możemy znaleźć informację

sugerującą, że wyżywienie pielgrzymów przybywających do Rzymu w maju, aby celebrować Wszystkich Świętych, okazało się dla miasta zbyt obciążające. Z jednej strony wraz z początkiem wiosny kończyły się zapasy żywności, z drugiej było natomiast za wcześnie na nowe zbiory. Tym sposobem głowa Kościoła zdecydowała o tym, aby uroczystość przenieść na inny, bardziej obfity w żywność okres. Padło na 1 listopada także z jeszcze jednego powodu. Grzegorz IV chciał w ten sposób zastąpić pogańskie święto zmarłych, które organizowano mniej więcej w tym samym czasie. Aby po przeniesieniu Święta Wszystkich Świętych nie narazić się świeckiej tradycji czczenia zmarłych ustanowił 2 listopada Dniem Zadusznym. W ten sposób pogodził ze sobą oba zwyczaje i obrzędy, religijny i świecki, które w niezmiennym kształcie obchodzone są do dnia dzisiejszego. Dzień Zaduszny nabrał religijnego charakteru i obrzędowości nawiązującej do obchodów Święta Wszystkich Świętych dopiero za sprawą św. Odilona, opata z Cluny (Francja), który wprowadził do liturgii Kościoła wspomnienie wszystkich wiernych zmarłych. Miało to miejsce ponad sto lat później, w 998 roku. Skutecznie zastąpił tym samym na kontynencie europejskim przedchrześcijańskie, pogańskie obrzędy i rytuały zaduszkowe.

Wielu osobom, być może z przekazów rodzinnych i opowiadań ludzi żyjących, bądź pochodzących z kresów wschodnich, przy okazji obchodów Święta Wszystkich Świętych przychodzi na myśl obrzędy „dziadów”. Pisał o nich także Adam Mickiewicz, poświęcając im cykl dramatów romantycznych o tej samej nazwie. Skąd ona pochodzi? „Dziady” na kresach wschodnich, w obrzędowości starosłowiańskiej i prawosławnej były po prostu i są w niektórych miejscach do tej pory odpowiednikiem obrzędów ku czci zmarłych. Na dawne cmentarze zwane „żalnikami” udawał się lud, by uczcić i wywołać imion nieżyjących przodków, czyli dziadów, okazać im cześć i pamięć. W samym Grodzisku, jeszcze w latach 60 - tych ubiegłego wieku, które pamiętają nasi najstarsi dziadkowie, zasiadali pod przykościelnymi ogromnymi lipami „dziady prośbne”, którzy za niewielką zapłatą „klepali pacierze” w intencji podanych im zmarłych. Zamożni gospodarze spraszali grupy „dziadów” do swoich domów w Dzień Zaduszny, by odmawiali modlitwy i śpiewali różaniec za zmarłych z rodziny, po czym bywali goszczeni. Była to „uczta dziadowska” albo „bal dziadowski”. Dzisiaj już tych zwyczajów nie ma.

Według ludowych wierzeń w noc zaduszkową (z 1 na 2 listopada) dusze oczekujące na zbawienie nawiedzały kościoły i wysłuchiwały Mszy Świętej, którą odprawiał zmarły kapłan. Bieda temu spośród żywych, który pojawiłby się wówczas w świątyni i tym bardziej, gdyby rozpoznał jakąś duszę z obecnych tam. Nie doczekałby świtu. Noc ta i dzień to czas szczególny. Duchy gromadziły się w różnych miejscach, głównie na drogach, w lasach, pustkowiach i ludzkich zagrodach, często „strasząc”. Tak mówią ludowe przekazy. W teologicznej interpretacji ustanowienia Dnia Zadusznego

go tuż po dniu Uroczystości Wszystkich Świętych ma swój głęboki sens religijny. Oddawszy cześć zbawionym duszom świętych, Kościół zwraca się ku duszom oczekującym wybawienia w czyśćcu. Im poświęca się modlitwy i nabożeństwa. Paląc znicze i świece na mogiłach, składając na nich wiązanki kwiatów i wieńce, dajemy świadectwo pamięci o zmarłych i wiary w ich pozaziemskie bytowanie.

Obecnie dzień Wszystkich Świętych jest dla chrześcijan wyjątkowym okresem zadumy i refleksji. To czas modlitwy, rodzinnych spotkań i dzielenia się opowieściami i wspomnieniami o naszych bliskich zmarłych. Powinien być to jednak dzień radości, ponieważ święci którzy dostąpili zbawienia są dowodem prawdziwości naszej wiary i utwierdzeniem w wierze, którą przyjęliśmy za sprawą naszych rodziców na Chrzcie Świętym. Obchodząc ten dzień warto zastanowić się i być może poznać, kto jest moim świętym patronem. Warto poszukać o nim informacji w Internecie, w „Żywotach Świętych” lub innych źródłach. Swojego patrona najczęściej identyfikujemy po dniu swoich urodzin, niektórzy obierają go sobie przystępując do bierzmożowania, a jeszcze inni w wyniku okoliczności życia, w których się znaleźli, często trudnych i wymagających wsparcia świętych (choroba, wypadek, problemy rodzinne, trudna decyzja życiowa).

Będąc osobami wierzącymi i mając świadomość autentyczności wiary warto wspomnieć o czymś takim, jak „obcowanie świętych”. Wyznajemy je uczestnicząc w każdej niedzielnej Mszy Świętej w „Credo”, czyli modlitwie „Wierze w jednego Boga ...”. Sformułowanie „świętych obcowanie” kryje piękną tajemnicę, którą należy pielęgnować i do jej znaczenia wracać nie tylko w okresie Świąt Wszystkich Świętych, ale przez cały rok. Oznacza ona wspólnotę i wzajemną zależność pomiędzy trzema stanami Kościoła:

wiernymi na ziemi (Kościół pielgrzymujący w drodze), duszami cierpiącymi (Kościół oczyszczający się) oraz tymi, którzy mają już udział w chwale Bożej (Kościół triumfujący). Istnieje łączność pomiędzy tymi trzema grupami, wzajemne świadczenie sobie dobra i komunikacja. To wszystko jest „świętym obcowaniem”. Kościół pielgrzymujący prosi świętych o wstawiennictwo, bierze z nich przykład i stara się ich naśladować, a zarazem modli się za zmarłych, cierpiących w czyśćcu, prosząc Boga o zbawienie wieczne dla nich. Istnieje wzajemna zależność pomiędzy tymi grupami jeszcze z innego powodu. Dusze czyścicowe same z siebie uczynić do zbawienia już nic nie mogą. Są całkowicie zależne od dusz pielgrzymujących na ziemi w czasie ich ziemskiego życia. Modlitwa, którą ofiarujemy za dusze czyścicowe stanowi podwójną wartość: wynagradzającą i upraszającą. Dla dusz czyścicowych życie wieczne, a dla ludu pielgrzymującego ich pomoc i wsparcie w dotychczasowym życiu.

Z tym okresem ściśle powiązany jest również odpust za dusze cierpiące w czyśćcu. W dniach od 1 do 8 listopada za pobożne nawiedzenie cmentarza i modlitwę choćby tylko w myśli za zmarłych można uzyskać odpust zupełny za dusze w czyśćcu cierpiące. Warunkiem uzyskania odpustu jest

szczerą spowiedź sakramentalną, przystąpienie do Komunii Świętej i modlitwa (Ojcze Nasz..., Zdrowaś Mario...) w intencjach Ojca Świętego. Odpust zupełny w tych dniach można uzyskać raz dziennie. Dusza, za którą ofiarujemy odpust opuszcza stan czyścica i przechodzi do szczęścia wiecznego w niebie (zgodnie z „Wykazem odpustów” ogłoszonym przez Penitencjarię Apostolską w 2004 roku). Przez cały listopad, począwszy od 9 listopada można uzyskać odpust częściowy - darowanie części kary doczesnej, będącej skutkiem grzechów. Na koniec ciekawostka. 1 listopada to również dzień pamięci narodowej. W tym dniu w wielu miejscach pamięci, szczególnie na terenie miejskich nekropoli zbierane są do puszek ofiary na odnowienie i restauracje grobów i pomników zasłużonych Polaków poległych na mogiłach powstańczych, miejscach kaźni narodowej, wojnach i wygnaniu. W tym dniu wspominamy wszystkie osoby zasłużone dla Polski, których życie i działalność odcisnęła niezatarte piętno na kartach naszej narodowej historii.

W artykule wykorzystano materiał źródłowy: „Z ludowych tradycji Grodziska. Obrzędy doroczne i rodzinne” Jan Grad

Redakcja

Listopad miesiącem symboli, tradycji i pielęgnowania narodowej tożsamości

Listopad pełen jest symboliki, której nie sposób dostrzec w innych miesiącach roku kalendarzowego. Dla nas Polaków ma wymiar szczególny, ponieważ łączy w sobie podstawowe elementy naszego przywiązania do tradycji, wiary i tożsamości narodowej. W poprzednim artykule pisaliśmy o duchowym aspekcie wymiaru tego miesiąca, w tym artykule poruszymy temat naszej narodowej tożsamości i dumy z bycia Polakami, Ojczyzny, która na przestrzeni dziejów została krwawo doświadczona przez wojny, okupację i najazdy wrogich narodów jak żadna inna w Europie. Historia pokazała, że położenie naszego kraju jest szczególne. W czasach średniowiecza i kształtowania się ustrojów narodowych różnych państw Polska była określana „przedmurzem chrześcijaństwa”. W czasach nowożytnych i wielkich wojen, I i II wojny światowej była areną ścierania się ze sobą wrogich narodów. Wielokrotnie dzielona pomiędzy zaborców i okupantów wydała miliony krwawych istnień, które poświęciły swoje życie za Nią. Dzisiejsza Rzeczpospolita to dar dany nam, współczesnym, przez pokolenia bohaterów walczących o pokój, którego dzisiaj doświadczamy i którym się cieszymy, a z którego nie do końca zdajemy sobie sprawę, jaki jest kruchy i łatwy do utracenia. Dobitnie o tym świadczy wojna na Ukrainie. Jak bardzo mało potrzeba, aby zbuntować przeciwko sobie bliskie narody, wywodzące się

i ukształtowane w tej samej tradycji, kulturze i wierze. Będąc naoczniymi świadkami utraty pokoju powinniśmy odpowiedzialnie i świadomie pielęgnować pokój, który nam został dany. Temu służą m.in. nadchodzące obchody Święta Niepodległości. Tegoroczne obchody to dla nas, Polaków 106. rocznica odzyskania niepodległości. Droga naszej Ojczyzny i naszych rodaków do upragnionej wolności była długa, trudna i krwawa.

11 listopada 1918 roku to jedna z najważniejszych dat w historii naszego państwa. Tego dnia marszałek Józef Piłsudski został Naczelnym Wodzem Wojsk Polskich, a we francuskim la-sku Compiègne został zawarty rozjem, który oznaczał klęskę Niemiec w I wojnie światowej. Mimo, że kwestia oficjalnego ustalenia granic Rzeczypospolitej wciąż była otwarta, po raz pierwszy oficjalne obchody Święta Niepodległości zorganizowano w 1920 r., po zwycięstwie w Bitwie Warszawskiej. Warto jednak wspomnieć, że dopiero w 1937 r. uroczystościom nadano rangę święta państwowego, do tego czasu było to święto o charakterze typowo wojskowym.

Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Jan Paderewski, Józef Haller, Ignacy Daszyński, Wincenty Witos i Wojciech Korfanty to mężowie stanu, którzy byli ojcami Niepodległej. Wywodzili się z różnych środowisk politycznych, ale ich wspólnym celem w roku 1918 było

odbudowanie państwa polskiego.

Nasza droga do swobodnego i niezakłóconego świętowania niepodległości była trudna. W czasie okupacji podczas II wojny światowej okupanci bezwzględnie tępiли wszelkie przejawy patriotyzmu. Zakazywali zgromadzeń, wywieszania flag, a wszelkie przejawy niesubordynacji kończyły się aresztowaniami, torturami i przesłuchaniami. To samo czyniła władza komunistyczna. Duch zwycięstwa w naszym narodzie jest jednak silny. W tym czasie Polska wydała na świat bohaterów i mężów stanu, którzy pomogli nam, Polakom przetrwać ten trudny czas. Wśród nich byli m.in. kardynał Stefan Wyszyński, ks. Jerzy Popiełuszko, o. Maksymilian Maria Kolbe, Karol Wojtyła - późniejszy papież Jan Paweł II oraz Lech Wałęsa i inni...

Te wszystkie osoby tamtych czasów sprawiały, że nie utraciliśmy i nie zapomnieliśmy o narodowej tożsamości, a duch polskiego patriotyzmu, mimo szykan okupantów i ich zbrodniczych poczyniń, nigdy nie zgaśł.

Narodowe Święto Niepodległości odzyskało swą rangę w 1989 r., gdy system komunistyczny chylił się ku upadkowi. Od tego czasu w obchodach biorą udział przedstawiciele najwyższych władz państwowych i tysiące Polaków – na marszach, historycznych paradach, uroczystościach religijnych czy okolicznościowych imprezach sportowych.

W naszej gminie tegoroczne obchody Narodowego Święta Niepodległości odbędą się 10 listopada (niedziela). W Kościele parafialnym pw. św. Barbary w Grodzisku Dolnym odbędzie się uroczysta Msza Święta w intencji Ojczyzny. Wszystkich mieszkańców gminy zapraszamy do uczestnictwa w tegorocznych obchodach.

Redakcja

Marszałek Józef Piłsudski podczas obchodów Święta Niepodległości w Warszawie
Zdj. wikipedia.org

Miejsca pamięci w naszej gminie

Krzyż Grunwaldu

Postawiony na drodze żołyńskiej w 1910 roku przez Drużynę Bartoszą w 500 - tną rocznicę Bitwy pod Grunwaldem. Obecnie stojący krzyż to czwarty z kolei, wzniesiony w 2010 roku w setną rocznicę postawienia pierwszego krzyża. Pod krzyżem znajduje się głaz narzutowy, w którym wykuto dwa miecze i daty 1410, 1910, 1946 i 1989. Pierwsza data wskazuje na Bitwę pod Grunwaldem, a kolejne na lata stawiania

krzyży w tym miejscu. W otoczeniu obecnego krzyża posadzono dęby katyńskie nawiązujące do pamięci pomordowanych oficerów w lesie katyńskim w okolicach Smoleńska (dzisiejsza Rosja). U podstawy krzyża widnieją dodatkowo trzy pamiątkowe tablice. Władze gminy corocznie, podczas gminnych obchodów Święta Niepodległości w tym miejscu składają wieńce i ofiarują modlitwę w intencji poległych za wolność i niepodległość kraju mieszkańców naszej gminy.

Krzyż na „Dziurówce”

Miejsce, w którym znajduje się krzyż upamiętnia istnienie drukarni Armii Krajowej, w której drukowano pismo „Czyn”. Drukarnię tę 31 października 1944 roku zlikwidowała NKWD, a jej pracowników wywieziono na Syberię. W tym miejscu mieszkał i ukrywał się dowódca Jan Tkacz i urządzono tutaj pierwszy punkt odblaskowy czasopisma „Odwet”. Tu także, w leśniczówce Jana Dziury ps. Żbik odbywało się szkolenie członków AK, ulokowana została radiostacja i magazyn broni. Po latach miejsce to uznano za najważniejszy ośrodek konspiracji AK w gminie. W gajówce Józefa Dziury, w okresie okupacji był stały punkt zbió-

rek żołnierzy AK placówki nr 5. Obecnie istniejący krzyż upamiętniający to miejsce został wzniesiony 30 sierpnia 1992 roku i jest symbolem pamięci tego miejsca i wydarzeń tu rozgrywających się. Krzyż nie znajduje się przy głównej drodze, stąd mieszkańcy, szczególnie młodego pokolenia mają trudności w jego odnalezieniu. Często jest mylony z drewnianym krzyżem przy leśnej drodze, który został wykonany przez sołtysa Stefana Wacnika i poświęcony w 2020 roku. Krzyż na „Dziurówce” znajduje się około 150 metrów w lesie za tym drewnianym krzyżem. To kolejne miejsce, w którym corocznie składane są kwiaty i zapalane znicze przez władze gminy.

Tablice upamiętniające zamordowanych Grodziszczan

Na cmentarzu parafialnym w Grodzisku Dolnym znajdują się dwie tablice i kamień. Pierwsza na pomniku z krzyżem Chrystusa oraz kamień upamiętniają odzyskanie niepodległości przez Polskę w 1918 roku. Jest to symboliczna mogiła wszystkich poległych rodaków za Ojczyznę. Tablica została poświęcona 11 listopada 1997 roku w kolejną rocznicę odrodzenia Państwa Polskiego. Druga tablica upamiętnia Grodziszczan zamordowanych w Pyszówce (obec-

nie tereny zachodniej Ukrainy), poświęcona w dniu 1 listopada 2021 roku, która jest ich symbolicznym grobem oraz świadectwem naszej pamięci o nich. O mieszkańcach Pyszówki i ich tragicznych losach pisaliśmy w 2021 roku, w listopadowym numerze naszej gazety. Rokrocznie władze gminy oraz delegacje wieńcowe przy okazji obchodów Święta Niepodległości w tym miejscu składają kwiaty i zapalają znicze.

W pogoni za marzeniami - rozmowa z Leszkiem Łachmanowiczem - rugbystą

Rugby na wózkach, zwane niegdyś „murderball” (mordercza piłka) to dyscyplina paraolimpijska uprawiana w Polsce od lat 90. ubiegłego wieku. W skład kadry narodowej wchodzi sportowcy z niezwykle doświadczeniem życiowym, wyjątkowym hartem ducha i chęcią do ciężkiej pracy. Jednym z tych sportowców jest mieszkaniec naszej gminy, Leszek Łachmanowicz, który szeregi kadry zasila od 2016 roku.

Porozmawialiśmy z Leszkiem o jego walce z przeciwnościami losu i niezwyklej sportowej karierze. Zapraszamy do lektury.

Minęło 13 lat, od kiedy Twoje życie – można chyba tak powiedzieć – „zmieniło bieg”. Wypadek i jego konsekwencje doprowadziły Cię do miejsca, w którym obecnie jesteś, do Kadry Narodowej Rugby na Wózkach. Opowiedz naszym czytelnikom jak zaczęła się twoja przygoda z tym sportem?

Szukałem dla siebie innego sposobu na rehabilitację. Na początku w ogóle nie myślałem o uprawianiu sportu, tym bardziej w sposób profesjonalny. Miałem dość szpitala i długiej (ponad rocznej) rehabilitacji. Usłyszałem, że w Rzeszowie jest coś takiego, jak rugby na wózkach. Z ciekawości pojechałem zobaczyć jak to wygląda. Miałem szczęście, bo w drużynie nie było jednego zawodnika, ale był jego sprzęt. Trener pozwolił mi spróbować. Szczerze, nie było łatwo. Chłopaki przygotowywali się do mistrzostw, więc byli w naprawdę dobrej formie. Po rozgrzewce miałem dość (śmiech). Zostałem dłużej, obserwowałem ich podczas gry i naprawdę mi się spodobało. Zmotywowało mnie to do działania i chciałem spróbować. Postawiłem sobie za cel, że chce im dorównać i robić to, co oni.

Po wypadku, gdy przebywałem w szpitalu w Belgii, jeździłem na treningi kolarstwa. Była to odskocznia od rehabilitacji, zabiegów i szpitalnego ży-

cia. Byłem pod wielkim wrażeniem, że po wypadkach ludzie tak świetnie sobie radzą. Uprawiają sport, jeżdżą samochodem. W głowie układałem sobie plan, że ja też tak mogę, gdy wrócę do domu. Było to bardzo budujące i pozwoliło mi uwierzyć, że to jeszcze nie koniec.

We wrześniu zakończyłeś ze swoim zespołem ligowym sezon zasadniczy 2024 na czwartym miejscu. Jak obecnie wyglądają Wasze treningi?

Flying Wings Rzeszów to mój pierwszy i jedyny zespół, z jakim gram. Miałem to szczęście, że prawie cały zespół zasila Kadra Narodową, więc od początku mojej przygody z rugby uczę się od najlepszych. Tak, zakończyliśmy sezon na 4 miejscu i jestem bardzo dumny z tego powodu. Teraz przygotowujemy się do Pucharu Polski, który odbędzie się w listopadzie, więc ciągle trenujemy. Tak naprawdę treningi odbywają się cały rok, nie zwalniamy tempa.

Czy rugby to jedyny sport, który uprawiasz?

To nie był jedyny sport, który zacząłem uprawiać. Równolegle trenowałem kolarstwo ręczne i rugby. Obecnie, ze względu na brak czasu mam przerwę od kolarstwa i jeżdżę tylko w domu dla podtrzymania kondycji i zdrowia. Ale na pewno wrócę do kolarstwa.

Początki przygody z kolarstwem ręcznym

W roku 2017 wygrałem Orlen maraton w Warszawie i pobiłem swój rekord życiowy

Jakie jest Twoje największe osiągnięcie sportowe?

Udział w Mistrzostwach Świata w 2018 roku w Australii. Wydarzenie niesamowite. Przed mistrzostwami borykaliśmy się z wieloma problemami. Wywalczyliśmy udział w imprezie, ale nie mieliśmy wystarczających funduszy, aby na nią polecieć. Pomogły media. Zorganizowaliśmy i nagłośniliśmy zbiórkę, która pozwoliła nam zebrać odpowiednią kwotę i pozyskać sponsorów. Na tych Mistrzostwach Świata zajęliśmy 9 miejsce.

Dlaczego rugby?

Długo białem się z myślami, czy rugby, czy kolarstwo. W obu dyscyplinach byłem dobry i osiągałem wyniki. Wygrało rugby, ponieważ chciałem grać zespołowo. Należę do zespołu, który jest prawie jak rodzina, który się wspiera i motywuje. Dzięki rugby poznałem wielu ludzi, którzy bardzo mi pomogli, w tym moją żonę.

Jak wygląda sportowe życie? Treningi, obowiązki, wyrzeczenia?

Cały tydzień podporządkowuje treningom. Każdego dnia muszę znaleźć czas, by poćwiczyć i utrzymać kondycję. Nie jest łatwo pogodzić to z obowiązkami w domu i z pracą. W każdy wtorek spotykamy się w Rzeszowie na 3 godzinny trening. Mamy również zgrupowania weekendowe, więc wtedy treningów jest więcej. Wtedy rów-

niez dużo rozmawiamy, analizujemy i obieramy strategię.

Co było dla Ciebie największym problemem w trakcie treningów?

Sprzęt. Jest on kosztowny i trudno dostępny. Sprzęt, na którym ja gram nie jest dostępny w Polsce. Był robiony indywidualnie pod mnie w Stanach Zjednoczonych. Wówczas pojawiła się również bariera finansowa, z którą musiałem się zmierzyć. Obecnie jest łatwiej. Związek Rugby na Wózkach dysponuje większą ilością sprzętu i osoba, która zaczyna treningi może go sobie wypożyczyć.

Po jakich urazach są zawodnicy w Twojej drużynie?

Głównie grają zawodnicy po urazach w odcinku szyjnym, po amputacjach kończyn, z dziecięcym porażeniem mózgowym lub stwardnieniem rozsianym. Jest wiele schorzeń, z którymi można grać. Zawodnicy przechodzą przez panel klasyfikacyjny, gdzie każdy dostaje odpowiednią grupę i przydział odnośnie sprawności. Punkty z klasyfikacji odpowiadają pozycji, którą zawodnik otrzymuje na boisku.

Co uznałbyś za swój największy sukces w życiu, niekoniecznie sukces sportowy?

To, że po wypadku i stanie, w którym się znajdowałem jestem tu i teraz. Czuję ogromną wdzięczność za to i za ludzi, których spotkałem na swojej drodze.

Pierwszy turniej zagrany na swoim wózku. Wcześniej mecze grałem na wózkach pożyczonych od kolegów pierwszej ligi. Nie było łatwo, ponieważ na co dzień nie trenowałem na tych wózkach.

Pierwszy udział w turnieju Reprezentacji Polski w Rugby na Wózkach i zdobycie tytułu Mistrza Europy dywizji B, oraz awans do dywizji A, co otworzyło nam drogę do walki o udział w Mistrzostwach Świata. Rok 2016

Jakie są Twoje palny na przyszłość?

Nie planuję z wielkim wyprzedzeniem. Żyję tu i teraz, chwytając każdy dzień jak najmocniej. Chcę nadal regularnie trenować i sięgać po jak największe sukcesy drużynowe. Jeżeli chodzi o plany naszego zespołu, to chcemy w przyszłym sezonie wywalczyć tytuł Mistrza Polski.

Czy idąc na swój pierwszy trening wierzyłeś, że zostaniesz członkiem kadry narodowej?

Absolutnie nie myślałem o kadrze. Chciałem tylko dorównać chłopakom, którzy grali w pierwszej lidze. Myśl o kadrze pojawiła się długo później.

Czy sposób postrzegania osób niepełnosprawnych w Polsce się zmienia w Twojej ocenie?

Nie lubię tego oceniać. Zaraz po moim wypadku realia były inne i teraz są inne. Świadomość jest zupełnie inna i postrzeganie ludzi też się zmieniło. Być może to ja jestem tego przyczyną. Wracając pamięcią do czasów, gdy byłem sprawny, osób na wózkach raczej się nie spotykało. Teraz ludzie mnie widzą, przebywają ze mną i przyzwyczajają się do człowieka z niepełnosprawnością.

Co chciałbyś przekazać osobom, które zmagają się z niepełnosprawnością i tracą wiarę w siebie?

Aby się nie poddawali. Życie z niepełnosprawnością to nie koniec. Wystarczy usiąść, pomyśleć, poszukać np. w

Internecie pomysłu na siebie. Ważne jest również zapoznanie się ze schożeniem, które nas dotknęło, ponieważ ułatwi nam to wiele rzeczy. Mnie osobiście świadomość własnego urazu pomogła sobie z tym poradzić i znaleźć pomysł na, to co chce robić dalej. W sporcie jak w życiu... nigdy nie wiesz która próba przyniesie zwycięstwo! Nie rezygnuj. Bycie nr 1 to marzenie i cel każdego sportowca, praca to najlepszy przepis na sukces, z pomocą i wsparciem innych nie ma rzeczy niemożliwych. Cieszę się, że jestem częścią Reprezentacji Polski w Rugby na Wózkach i zachęcam do obserwowania naszych zmagania.

Dziękujemy za rozmowę i życzymy Ci wszystkiego dobrego. Powodzenia.

Redakcja

Rok 2018 i spełnienie sportowych marzeń. Udział w Mistrzostwach Świata. Dokonaliśmy tam niezwykłych rzeczy, m.in.: wygrana z Kanadą (wielokrotni Mistrzowie Świata). Było to moje osobiste marzenie, gra z zespołem, który mnie zainspirował.

Z życia Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej sp. z o.o.

Kolejny etap rozbudowy kanalizacji zakończony

Przypomnijmy, iż w styczniu 2023r. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Grodzisku Dolnym podpisało z Samorządem Województwa Podkarpackiego umowę na przyznanie dofinansowania na realizację zadania „Budowa i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Laszczyny, Zmysłówka, Opaleniska i Grodzisko Dolne wraz z rozbudową sieci wodociągowej w m. Zmysłówka”. Jest to już czwarty z rzędu projekt rozbudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w gminie realizowany przez spółkę przy wsparciu finansowym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020. Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, której wartość ustalona w wyniku postępowania przetargowego wynosiła brutto 3 812 149, 19 zł rozpoczęła się jeszcze w 2023 roku i ostatecznie została zakończona we wrześniu tego roku. Rezultatem zrealizowanego projektu jest wybudowanie 12 188, 00 mb. sieci kanalizacyjnej w Laszczynach, Zmysłówce, Opaleniskach i Grodzisku Dolnym, 4 - ech nowych przepompowni ścieków (2 - Opaleniska, 1- Zmysłówka – Wesola, 1 – Grodzisko Dolne) oraz 93 mb. sieci wodociągowej w Zmysłówce.

Aby zrealizować inwestycję spółka zaciągnęła w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie pożyczkę, która zostanie spłacona po rozliczeniu inwestycji i otrzymaniu dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Jest to więc bardzo korzystna fi-

nansowo forma rozbudowy kanalizacji i co najważniejsze spółka w 100% wykorzystwała możliwości pozyskania środków finansowych z tego programu w całym okresie jego funkcjonowania, składając wnioski i za każdym razem otrzymując dofinansowanie w ramach wszystkich z 4 - ech naborów.

Rozbudowa gminnej sieci kanalizacji sanitarnej stwarza możliwość podłączenia się do kanalizacji mieszkańców, którzy od dawna czekają na taką możliwość. Należy też jasno powiedzieć, iż istnieje prawny obowiązek podłączenia się do kanalizacji jeżeli nieruchomość zlokalizowana jest w zasięgu tej sieci. Obowiązek ten nie jest uzależniony ani od względów ekonomicznych, ani od względów osobistych, leżących po stronie właściciela nieruchomości. Obowiązki temu podlegają również właściciele szamb, jeżeli mają możliwość podłączenia się do sieci kanalizacyjnej. Jedynie właściciele przydomowych oczyszczalni ścieków bytowych są zwolnieni z tego obowiązku pod warunkiem, że przydomowa oczyszczalnia ścieków została wybudowana szybciej, niż sieć kanalizacyjna, co w praktyce oznacza, że jeżeli ktoś zaczyna budować dom, a istnieje techniczna możliwość podpięcia się do sieci kanalizacyjnej, to nie otrzyma zgody na wybudowanie przydomowej oczyszczalni ścieków.

W ramach obecnie zakończonego projektu do sieci kanalizacyjnej powinni się podpiąć mieszkańcy Opalenisk do numeru 55 z uwagi na fakt,

iż ten etap kanalizacji został zakończony jeszcze w 2023 roku i dopuszczony do użytkowania. Natomiast mieszkańców Zmysłówki – Wesolej poinformujemy o takiej możliwości po otrzymaniu zgody na użytkowanie sieci z Powiatowego Nadzoru Budowlanego w Leżajsku, co powinno nastąpić najpóźniej w grudniu tego roku.

Informuję, iż każdy z właścicieli nieruchomości ma możliwość wykonania przyłącza kanalizacyjnego we własnym zakresie, należy wtedy poinformować o tym fakcie spółkę, która dokona odbioru technicznego wykonanego przyłącza. Właściciel jest zobowiązany do wykonania powykonawczej inwentaryzacji geodezyjnej przyłącza. Zachęcamy jednak, by wykonanie przyłącza zlecać spółce, która wykonuje je w sposób kompleksowy wraz z inwentaryzacją powykonawczą. Osobą do kontaktów w tej sprawie z ramienia spółki jest p. Mariusz Dubiel, dostępny pod numerem telefonu: 535-643-388.

M. Ordyczyński

Zgłaszanie awarii wodociągowych i kanalizacyjnych

W dni powszednie (poniedziałek – piątek) w godzinach pracy biura PGK (7:00-15:00) pod nr tel.: (17) 243 64 66.

Po godzinach pracy, w dni wolne i święta:

- Awaria wodociągowa - tel.: 535 643 909; 535 644 151
- Awaria kanalizacyjna - tel.: 535 644 151; 788 389 562; 534 717 965; 694 961 617

Zadbajmy o właściwą umowę na dostarczenie wody i odprowadzenie ścieków

Dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków to podstawowe zadania Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Grodzisku Dolnym. Od początku 2024 roku spółka zawarła 94 nowe umowy na dostarczania wody i odprowadzania ścieków, z czego aż 38 umów dotyczyło zmiany właściciela/użytkownika nieruchomości, co potwierdza potrzebę przypomnienia, kiedy należy takiej aktualizacji dokonać. Tym bardziej jest to ważne z uwagi, iż w 2025 roku rozpocznie się realizacja dużego projektu pod nazwą „Platforma e-usług publicznych w Gminie Grodzisko Dolne” dofinansowanego przez Fundusze Europejskie, w ramach którego zostaną wymienione wszystkie wodomierze u odbiorców wody i zastąpione wodomierzami do zdalnego odczytu. Projekt zakłada więc dotarcie do każdej nieruchomości bo będzie to niezbędne by system zdalnego odczytu mógł zadziałać, eliminując potrzebę spisywania stanu licznika przez inkasenta, czy osobistego podawania do biura spółki ilości zużytej wody. Warto więc już dzisiaj zadbać, by zgłosić w biurze PGK wszelkie zmiany właściciela/użytkownika nieruchomości, jeżeli takie miały miejsce, co pozwoli sprawnie dokonać wymiany wodomierzy i przygotować nowe umowy uwzględniające aktualny stan prawny do dysponowania daną nieruchomością. Dlatego apelujemy do wszystkich mieszkańców o uaktualnienie w biurze spółki umów na dostarczenie wody i odprowadzenie ścieków, jeżeli w międzyczasie zmienił się właściciel czy użytkownik nieruchomości. Można tego dokonać od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 – 15.00 w biurze spółki. Poniżej przypomnienie obowiązujących zasad w tym zakresie: Zmiana właściciela nieruchomości

ści/ śmierć właściciela/ użytkownika nieruchomości.

W przypadku zmiany lub śmierci właściciela nieruchomości, która była obsługiwana przez spółkę w zakresie dostaw wody i odbioru ścieków, należy przepisać umowę na nowego właściciela, bądź użytkownika nieruchomości.

Konieczność zawarcia umowy o dostarczenie wody i odprowadzenie ścieków występują także w przypadku:

- zmiany stanu prawnego nieruchomości przyłączonej do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
- przeniesienia własności, np. sprzedaży, darowizny
- budowy przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego.

Umowa o dostarczenie wody i odprowadzenie ścieków może być zawarta z osobą która:

- posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, do której ma być dostarczona woda i odprowadzane ścieki, np.: własność, współwłasność, użytkowanie wieczyste.
- korzysta z nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym, np. użytkownik, posiadacz samoistny.

Dokumenty wymagane przy zawieraniu umowy o zaopatrzenie w

wodę i odprowadzenie ścieków:

- dokument potwierdzający tytuł prawny do nieruchomości (np. akt notarialny, postanowienie sądowe, odpis z księgi wieczystej, umowa najmu, dzierżawy, użytkowania),
- akt zgonu w przypadku śmierci właściciela.

Uwaga! W przypadku, gdy następuje zmiana właściciela i nie dokonano wypowiedzenia umowy przez zbywającego nieruchomość oraz nie zgłosił się do zawarcia umowy nowy nabywca nieruchomości, w dalszym ciągu obowiązuje umowa zawarta ze zbywającym nieruchomość. Do chwili dokonania formalności przez obie strony obciążony opłatami za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków jest dotychczasowy odbiorca.

Osobną kwestią jest obowiązek podpisania umów na odbiór ścieków z gospodarstw posiadających szamba. Począwszy od ubiegłego roku właściciel nieruchomości, na której znajduje się szambo powinien taką umowę posiadać pod rygorem kary grzywny. Gmina obecnie prowadzi kontrole w terenie i wymaga okazania takich umów. Spółka świadczy usługi wywozu odpadów ściekowych i również zawiera tego typu umowy. Zapraszamy do kontaktu.

M. Ordyczyński

Sieć kanalizacyjna to nie śmietnik!

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Grodzisku Dolnym uczula użytkowników sieci wodno-kanalizacyjnej na przestrzeganie zakazu wyrzucania chusteczek nawilżających, pampersów oraz innych „zakazanych” odpadów do kanalizacji. Podpisując umowę z przedsiębiorstwem, odbiorca zobowiązany jest do przestrzegania zasad odpowiedniego korzystania z kanalizacji sanitarnej, o czym mówi §6 umowy o dostarczaniu wody i odprowadzaniu ścieków.

Użytkownicy kanalizacji powinni zwracać uwagę na fakt, iż chusteczki nawilżające jak i dezynfekujące oraz pampersy wykonane są z materiału nierozkładającego się w ściekach. Są to materiały trwałe, nierozpuszczalne w wodzie, które powodują poważne uszkodzenia pomp i systemów kanalizacyjnych. Po przedostaniu się tych produktów do sieci kanalizacyjnej dochodzi do jej przyblokowania, czego efektem jest zahamowanie swobodnego przepływu ścieków. Istotny problem pojawia się również w momencie dotarcia odpadu do przepompowni ścieków lub oczyszczalni. Powoduje to m.in. ogromne problemy w eksploatacji i naprawie pomp, a tym samym wiele awarii które generują spore zbędne koszty.

Przypominamy, że art. 9 ustawy z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków reguluje kwestie odpadów, których nie należy wrzucać do kanalizacji tj.:

- odpadów stałych, które mogą powodować zmniejszenie przepustowości

przewodów kanalizacyjnych, a w szczególności żwiru, piasku, popiołu, szkła, wytłoczyn, drożdży, szczeciny, ścinków skór, tekstyliów, włókien, nawet jeżeli znajdują się one w stanie rozdrobnionym;

- odpadów płynnych niemieszających się z wodą, a w szczególności sztucznych żywic, lakierów, mas bitumicznych, smół i ich emulsji, mieszanin cementowych,

- substancji palnych i wybuchowych, których punkt zapłonu znajduje się w temperaturze poniżej 85 °C, a w szczególności benzyn, nafty, oleju opałowego, karbidu, trójnitoluenu,

- substancji żrących i toksycznych, a w szczególności mocnych kwasów i zasad, formaliny, siarczków, cyjanków oraz roztworów amoniaku, siarkowodoru i cyjanowodoru,

- odpadów i ścieków z hodowli zwierząt, a w szczególności gnojówki, gnojowicy, obornika, ścieków z kiszzonek,

- ścieków zawierających chorobotwórcze drobnoustroje pochodzące z

obiektów, w których są leczeni chorzy na choroby zakaźne, stacji krwiodawstwa, zakładów leczniczych dla zwierząt, w których zwierzęta są leczone stacjonarnie na choroby zakaźne, laboratoriów prowadzących badania z materiałem zakaźnym pochodzącym od zwierząt.

Warto zwrócić uwagę, że częste blokady pompowni i zatykanie sieci to znaczne ryzyko dla infrastruktury komunalnej oraz procesu przesyłania i oczyszczania ścieków. Problemy te wpływają na wzrost kosztów operatora sieci kanalizacyjnych i tym samym opłat za odprowadzane ścieki. Zatem ponownie apelujemy do mieszkańców o wykazanie się większą świadomością oszczędzając nasze przepompownie i sieci kanalizacyjne od nadmiaru śmieci, które zatykając urządzenia skracają żywotność pomp.

Pamiętaj: Uszkodzenie urządzeń sanitarnych obciąży Twoją własną kieszeń!

Marzena Chrupcała

Chusteczki nawilżane, nierozpuszczalne w kolektorze ściekowym
Zdj. Zbigniew Mazurek

Warto odwiedzać stronę Głównej Inspekcji Sanitarnej

Główny Inspektor Sanitarny nadzoruje i kieruje działaniami, które mają na celu nasze dobro i zdrowie. Informuje i edukuje. Na stronie internetowej www.gov.pl/web/gis udostępnia ważne informacje i ostrzeżenia dotyczące naszego życia np. wycofania niektórych produktów ze sklepów, publikuje listy towarów zawierających wykrycie niebezpiecznych dla naszego zdrowia bakterii lub przekroczenia dopuszczalnych poziomów używanych środków chemicznych. Zachęcamy do odwiedzania strony GIS - u.

Projekt LIFE - „Podkarpackie - żyj i oddychaj”

Gmina Grodzisko Dolne wraz z innymi samorządami Województwa Podkarpackiego bierze udział w realizacji projektu „Skuteczne wdrożenie programu ochrony powietrza dla Województwa Podkarpackiego z uwzględnieniem problemu ubóstwa energetycznego: „Podkarpackie – żyj i oddychaj” współfinansowanego ze środków instrumentu finansowego LIFE w ramach środków Unii Europejskiej oraz środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Projekt ten ma na celu poprawę jakości powietrza w województwie podkarpackim i realizowany będzie w latach 2024 - 2033. Gmina biorąc udział w projekcie zobowiązana była do zatrudnienia doradcy ds. powietrza i energii, który udziela wsparcia przy wymianie źródeł ciepła i ter-

momodernizacji budynków, wymianie kotłów, które nie spełniają wymaganych prawem norm emisji tzw. „kopciuchów”, informuje, gdzie można zdobyć dofinansowanie na odnawialne źródła energii, jak również pomaga w złożeniu wniosku o takie dofinansowanie. W ramach programu prowadzona jest również edukacja skierowana do mieszkańców oraz podmiotów publicznych. Organizowane są także warsztaty i spotkania dotyczące promocji programów ochrony powietrza. Zapraszamy do kontaktu z naszym doradcą, który przyjmuje mieszkańców w urzędzie gminy od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30 - 15:30 w pokoju nr 7. Z doradcą można umówić się na spotkanie również telefoniczne pod nr 17 242 82 65 wew. 171.

M. Kowal

PODKARPACKIE
żyj i oddychaj

NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ

Gmina
Grodzisko Dolne

Projekt: Skuteczne wdrożenie programu ochrony powietrza dla województwa podkarpackiego z uwzględnieniem problemu ubóstwa energetycznego: „Podkarpackie – żyj i oddychaj” realizowany jest przy dofinansowaniu z programu LIFE Unii Europejskiej oraz ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
LIFE22-IP-PL-LIFE Podkarpackie/101103531

Promocja programu „Podkarpackie - żyj i oddychaj”

W dniu 6 października w Parku podworskim w Grodzisku Dolnym odbył się zorganizowany przez Gminną Bibliotekę Publiczną Piknik Jesienny, podczas którego mieszkańcy naszej gminy mogli m. in. skorzystać z porad gminnego doradcy do spraw powietrza i energii. Można było dowiedzieć się o obowiązkach wynikających z uchwały antysmogowej Województwa Podkarpackiego, o wpływie zanieczyszczeń na środowisko, oraz o możliwościach skorzystania z programów dofinansowujących z zakresu termomodernizacji budynków, wymiany źródeł ciepła, a także instalacji OZE. Szczegółowych informacji na temat m.in. wymiany kotłów, dofinansowań i instalacji OZE można uzyskać również w urzędzie gminy w Grodzisku Dolnym, w pok. nr 7 lub dzwoniąc pod nr tel. 17 242 82 65 wew. 171.

M. Kowal

PODKARPACKIE
żyj i oddychaj

NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ

Gmina
Grodzisko Dolne

Projekt: Skuteczne wdrożenie programu ochrony powietrza dla województwa podkarpackiego z uwzględnieniem problemu ubóstwa energetycznego: „Podkarpackie – żyj i oddychaj” realizowany jest przy dofinansowaniu z programu LIFE Unii Europejskiej oraz ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
LIFE22-IP-PL-LIFE Podkarpackie/101103531

NIE usłyszysz! NIE zobaczysz! NIE poczujesz! - tlenek węgla jest niebezpieczny

Rozpoczął się kolejny sezon grzewczy w naszych domach. Wraz z nim wzrasta ryzyko zatrucia tlenkiem węgla oraz pożarów. Głównymi winowajcami takich sytuacji są najczęściej nieszczelne lub wadliwe urządzenia grzewcze, takie jak piecyk gazowy lub węglowy.

Tlenek węgla, potocznie nazywany czadem to niebezpieczna substancja, która powstaje w wyniku niepełnego spalania wielu paliw, m.in.: drewna, oleju, gazu, benzyny, nafty, propanu, węgla czy ropy, spowodowanego brakiem odpowiedniej ilości tlenu, niezbędnego do zupełnego spalania. Cząd jest bezbarwny, bez zapachu i bez smaku. Dostając się do płuc, powoduje szybkie wiązanie z hemoglobina i uniemożliwia dostarczenie tlenu do organizmu, co najczęściej prowadzi do śmierci. W Polsce, każdego roku ofiarą „cichego zabójcy” pada około 100 osób. Przez to, że jest on bezwonny i dopiero przy wysokim stężeniu pachnie podobnie do czosnku, jest trudno wykrywalny bez pomocy urządzeń. Do organizmu dostaje się z wdychanym powietrzem i po około 30 minutach może spowodować śmierć. Najskuteczniejszym sposobem ochrony przed zatruciem czadem jest systematyczny przegląd urządzeń grzewczych, czyszczenie przewodów kominowych oraz zainstalowanie w swoim domu czujki czadu, dymu i gazu.

Pamiętaj również o tym, by często wietrzyć pomieszczenia, nie zasłaniać kratki wentylacyjnych oraz systematycznie sprawdzać ciąg powietrza np. poprzez przykładanie kartki papieru do kratki wentylacyjnej.

Jeśli nic nie zakłóca wentylacji kartka powinna przywrzeć do otworu. Każdy, kto ma w domu potencjalne źródło czadu, powinien zamontować czujkę czadu. Urządzenie kosztuje niewiele, a może uratować życie. Odgrywa bardzo dużą rolę, jeżeli chodzi o nasze bezpieczeństwo, ponieważ może wykryć obecność tego gazu i nas zaalarmować, za-

nim spowoduje szkody w ludzkim organizmie.

Prawidłowo zainstalowany i konserwowany detektor tlenku węgla jest w stanie ochronić nasze zdrowie i życie. Czujka czadu powinna być umieszczona najlepiej w kotłowni lub łazience, ponieważ tam występuje największe zagrożenie stężenia tej substancji. Czujnik powinien zostać umieszczony co najmniej 1 metr od pieca, ale nie dalej niż 5-6 metrów od niego. Najlepszym miejscem jest montaż na wysokości oczu człowieka. W żadnym wypadku czujki czadu nie montuje się na suficie, tak jak robi się to z czujką dymu. Nie powinno się jej też montować w narożnikach ani przy miejscach, w których dochodzi do cyrkulacji powietrza, takich jak kratki wentylacyjne czy okna.

Pozostając w temacie naszego bezpieczeństwa w budynkach w okresie zimowym na koniec chcemy przypomnieć o terminach przeglądów okresowych budynków i instalacji.

- czyszczenie kominów - dwa razy

w roku: przed rozpoczęciem sezonu grzewczego i na wiosnę. Możemy je wykonać sami.

- przegląd kominarski przewodów kominowych i wentylacyjnych - raz w roku, wykonuje go osoba z uprawnieniami.
- przegląd instalacji gazowej - raz w roku, wykonuje go osoba z uprawnieniami.
- przegląd instalacji elektrycznej - raz na pięć lat (nie jest to obowiązkowy przegląd dla właścicieli domów jednorodzinnych, niemniej jednak zalecany). Sprawdzajmy nasze instalacje, serwisujmy. To jedyny sposób na zapewnienie sobie bezpieczeństwa w domu.

Jeśli jeszcze nie zrobiłeś przeglądu komina zaproś kominarza.

Poniżej numery telefonów.

Leżajsk - 604 774 063

Przeworsk - 603 447 900

Brzózka Królewska - 726 725 487

Redakcja

The infographic features several icons of a person in red representing different symptoms: a heart with a jagged line for 'PRZYSPIESZONA CZYNNOŚĆ SERCA' (Accelerated heart rate), a person leaning against a wall for 'OSŁABIEŃIE' (Weakness), a person holding their head for 'BÓL GŁOWY' (Headache), a person coughing for 'DUSZNOŚĆ' (Shortness of breath), and a person sleeping at a desk for 'SENNOŚĆ' (Drowsiness). Below these, text states: 'Takie objawy mogą świadczyć o obecności tlenku węgla. Natychmiast przewietrz mieszkanie, ewakuuj współmieszkańców, wyjdź na zewnątrz, wezwij straż pożarną i zasięgnij porady lekarskiej.' To the right is an icon of a smartphone with '998' on the screen. At the bottom left is an icon of a carbon monoxide detector. The bottom right text reads: 'Zmniejsz ryzyko, zamontuj czujkę tlenku węgla. To Twoja mała inwestycja w duże bezpieczeństwo!'

Tak jak w roku ubiegłym mieszkańcy gminy będą mogli za pośrednictwem urzędu gminy zakupić czujkę czadu, dymu lub gazu.

W zależności od własnych potrzeb będzie można zamówić wszystkie trzy czujki lub wybrane przez siebie. Jesteśmy świadomi tego, że być może ktoś posiada już czujkę czadu i chciałby zakupić tylko np. czujkę gazu. Będzie można to zrobić. Czujki, które chcemy zaproponować to produkty wiarygodnych, sprawdzonych producentów, gwarantujących niezawodność i bezpieczeństwo użytkowania.

Zakup samej czujki jest płatny.

Niemniej jednak warto z tej oferty skorzystać, ponieważ gmina wynegocjowała z generalnym dystrybutorem tych czujek na Polskę również w tym roku bardzo korzystną cenę.

- **Czujka gazu MTG-3000H** - w ramach zakupu przez gminę **kosztuje 90 zł brutto** (cena rynkowa to 109 zł brutto).

- **Czujka dymu Kidde 2030-DSR** - w ramach zakupu przez gminę **kosztuje 45 zł brutto** (cena rynkowa to 51,50 zł brutto).

- **Czujka czadu Kidde 2030-DCR** - w ramach zakupu przez gminę **kosztuje 68 zł brutto** (cena

rynkowa 80 zł brutto).

Zapisy na czujki przyjmuje:

p. Zbigniew Gdański

pod nr tel.: 17 242 82 65 wew. 152 do 29 listopada.

Ważne! Po zapisaniu się należy w ciągu dwóch dni roboczych wpłacić zaliczkę na zamówione czujki pod rygorem skreślenia z listy zamawiających. Chcemy w ten sposób uniknąć sytuacji z roku ubiegłego, że zamówione uprzednio czujki przez niektórych mieszkańców były nie opłacone przez dłuższy czas po dostawie, lub kiedy mieszkańcy wycofywali się z zamówienia.

Gaśnica w domu. Czy potrzebna?

Akceptujemy wymogi prawa określające obowiązek posiadania gaśnicy w samochodach. Nie kwestionujemy tego obowiązku i stanowi on niezbędne wyposażenie pojazdu. Pomijamy natomiast zasadność posiadania gaśnicy w domu, co z punktu odpowiedzialności i przywiązania do własnego domu jest niezrozumiałe. Pracujemy na niego latami, budujemy, remontujemy, wyposażamy w kosztowne urządzenia i często angażujemy oszczędności naszego życia. Jednocześnie zapominamy o tym, że nie tylko urządzenie domu jest ważne, ale również zabezpieczanie go przed nieszczęśliwymi zdarzeniami. Pożar, zwarcie instalacji elektrycznej, awarie urządzeń elektrycznych, uderzenie pioruna mogą pozbawić nas dobytku, na który pracujemy całe życie. Ryzykujemy i chyba nie mamy do końca świadomości z wielkości tego ryzyka. Takie obowiązki jak okresowe przeglądy budynku, o których pisaliśmy na poprzedniej stronie powinny stanowić dekalog podstawowych obowiązków związanych z użytkowaniem domu. Do obowiązku prowadzenia przeglądów samochodów zmusza nas niejako sytuacja obiektywna. Poruszając się pojazdem bez ważnego badania technicznego, przy

kontroli policji zostanie nam zatrzymany dowód rejestracyjny i dalsze użytkowanie pojazdu będzie niemożliwe. W przypadku domu uchybienie terminowi przeglądu do momentu wystąpienia szkody nie pociąga za sobą „żadnych zewnętrznych konsekwencji”. Dopiero szkoda weryfikuje nasze postępowanie. Najczęściej pierwszą czynnością ubezpieczyciela związaną z ustaleniem rozmiarów szkody jest wezwanie właściciela domu do przedstawienia aktualnych zaświadczeń lub potwierdzeń o wykonanych obowiązkowych przeglądach budynku. Brak takich dokumentów powoduje często odmowę wypłaty odszkodowania lub jego znaczne obniżenie. Posiadanie gaśnicy w domu, w wielu przypadkach może zapobiec rozmiarom szkody i jej posiadanie jest również pozytywnie oceniane przy wypłacie odszkodowania przez firmę ubezpieczeniową. Każda aktywność właściciela polegająca na przeciwdziałaniu rozmiarom szkody pozytywnie wpływa na ocenę i wysokość przyznanego odszkodowania.

Z danych Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej wynika, że w roku ubiegłym doszło w Polsce do ponad 32 tys. pożarów w budynkach mieszkalnych. Przyczyną była nieprawidłowa

eksploatacja i wady urządzeń grzewczych, nieostrożność mieszkańców oraz usterki sprzętów i instalacji elektrycznych, w szczególności przewodów, oświetlenia i odbiorników. Wiele tym pożarom można było przeciwdziałać za pomocą gaśnicy. Jaką gaśnicę zatem wybrać? Wyróżniamy gaśnice proszkowe, płynowe, pianowe, śniegowe, wodne, mgłowe i halonowe. Gaśnica proszkowa sprawdzi się w kotłowni, a w pomieszczeniach mieszkalnych gaśnica płynowa, wodna i mgłowa, a gaśnica pianowa w kuchni, gdyż jest odpowiednia do olejów i tłuszczów oraz urządzeń elektrycznych. Ważne zatem jest posiadanie określonego rodzaju gaśnic do gaszenia różnych pożarów oraz posiadanie odpowiedniej wielkości gaśnicy. Najlepszym rozwiązaniem jest posiadanie kilku gaśnic do gaszenia różnego rodzaju pożarów, każda o wadze ok. 5 kg w przypadku domu o powierzchni ok. 120 m².

Z życia Rady Gminy

Na październikowej sesji radni zapoznali się ze stanem rolnictwa i leśnictwa na terenie naszej gminy oraz informacją o funkcjonowaniu gminnego systemu oświaty za ubiegły rok szkolny 2023/2024, na który składają się sprawy kadrowe, ilość dzieci uczęszczających do szkół, informacja o aktywnościach i zajęciach dodatkowych, realizowanych programach i wynikach egzaminów szkolnych. Ponadto Rada Gminy podjęła szereg uchwał związanych z realizacją obecnych i przyszłych inwestycji, a także podjęto uchwałę o aktualizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego, do którego wraz z pozostałymi samorządami Powiatu Leżajskiego i Gminą Tryń-

cza należy również nasza gmina oraz uchwałę o przyjęciu zaktualizowanego Programu Rozwoju Gminy. Oba dokumenty są dokumentami niezbędnymi do składania wniosków przez gminę o wsparcie finansowe na realizację inwestycji i zadań w obecnej perspektywie finansowej Unii Europejskiej. Dokumenty zawierają wykaz zadań, które planuje zrealizować gmina z partnerami lub samodzielnie do roku 2027. Oba dokumenty zamieszczone zostały na stronie internetowej gminy w zakładce „Programy i Strategie”. Zachęcamy do ich lektury. Całą transmisję obrad można obejrzeć wchodząc na stronę gminy i otwierając zakładkę „Transmisje”.

Biuro Rady

Dofinansowaliśmy kwotą 15 tys. zł zakup kolejnego samochodu dla policji

W styczniu informowaliśmy Państwa, że do Komendy Powiatowej Policji w Leżajsku trafił pierwszy radiowóz nowego typu. Wówczas była to KIA Ceed. Niedawno dołączył do niego kolejny, tym razem jest to hybrydowe Suzuki Swace 1.8. Oba zakupy dofinansowywaliśmy z budżetu naszej gminy i były realizowane w ramach wspólnego porozumienia wszystkich samorządów Powiatu Leżajskiego oraz Komendy Wojewódzkiej Policji. Zakup pojazdów realizowany był w ramach Programu Modernizacji Policji na lata 2022 - 2025. Całkowity koszt zakupu tego samochodu to kwota ponad 150 tysięcy złotych.

W dniu 21 października na placu

przed Muzeum Ziemi Leżajskiej odbyło się symboliczne przekazanie Komendantowi KPP podinspektorowi Ryszardowi Tyce kluczy do auta. Oba radiowozy posiadają większą liczbę ostrzegawczych sygnałów błysko-

wych, inny wzór oznakowania i dodatkowe elementy odblaskowe, m.in. w postaci fluorescencyjnych żółto - zielonych pasów.

Redakcja

Nowy paczkomat na terenie naszej gminy już stoi

Firma InPost konsekwentnie realizuje swoją strategię marketingową i rozszerza zakres działania na terenie naszej gminy. W październiku postawiła kolejny paczkomat, tym razem przy sklepie spożywczym w Laszczynach. Z paczkomatu można już korzystać. Biorąc pod uwagę popularność tej formy realizacji usług kurierskich, z paczkomatu będą szczególnie zadowoleni mieszkańcy Laszczyn oraz Zmysłówki.

Tegoroczny sezon kąpielowy nad zalewem „Czyste” zakończony

W tym roku sezon kąpielowy nad naszym zbiornikiem trwał od 22 czerwca do 1 września. Na zalewie wyznaczone było strzeżone kąpielisko, na którym dyżury pełniło 2 ratowników WOPR. Kąpielisko było czynne codziennie w godzinach od 11.00 do 19.00. W minionym sezonie nie zanotowano sytuacji niebezpiecznych wśród kąpiących się. Ratownicy w ciągu sezonu udzielali pomocy wypoczywającym ze względu na skaleczenia, uderzenia i drobne urazy. Bezpieczny sezon kąpielowy stanowi dowód na to, że wszelkie sprawy związane z jego przygotowaniem i organizacją zostały zrobione dobrze i prawidłowo. Zalew z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem turystów, którzy odwiedzają to miejsce z najdalszych zakątków naszego województwa. Dobry klimat i otaczająca przyroda sprawiają, że miejsce to jest atrakcyjne. W najbliższych latach będziemy chcieli poszerzać ofertę zalewu

i modernizować jego otoczenie, co przyczyni się do dalszego rozwoju tego miejsca.

Z. Gdański

PLAN SEZONOWYCH POŁOWAŃ KÓŁ ŁOWIECKICH NA TERENIE GMINY

Koło łowieckie „WYDRA”	Koło łowieckie „KUROPATWA”
9 listopada: godz. 8:00 - 16:00 na terenie Wólki Grodziskiej	9 listopada: godz. 7:00 - 15:00 na terenie Zmysłówki, Opalenisk, Laszczyn i Grodziska Dolnego
1 grudnia: godz. 8:00 - 16:00 na terenie Laszczyn, Chodaczów Ługi	1 grudnia: godz. 9:00 - 15:00 na terenie Zmysłówki, Opalenisk, Laszczyn i Grodziska Dolnego
21 grudnia: godz. 8:00 - 16:00 na terenie Wólki Grodziskiej	24 grudnia: godz. 7:00 - 15:00 na terenie Zmysłówki, Opalenisk, Laszczyn i Grodziska Dolnego
4 stycznia: godz. 8:00 - 16:00 na terenie Zmysłówki, Podlesia	18 stycznia: godz. 7:00 - 15:00 na terenie Zmysłówki, Opalenisk, Laszczyn i Grodziska Dolnego
12 stycznia: godz. 8:00 - 16:00 na terenie Zmysłówki, Podlesia, Wólki Grodziskiej	

Informacja! Szkody w uprawach rolnych wyrządzone przez dzikie zwierzęta zgłaszamy do kół łowieckich. Informacji w tych sprawach udzielają:

1. Koło Łowieckie „Wydra” - Prezes Krzysztof Kulpa - 696 027 212, Łowczy Konrad Gdański - 534 921 226,
2. Koło Łowieckie „Kuropatwa” - Podłowczy Jan Mazurek - 606 718 014

Taka sama sytuacja dotyczy zgłaszania w celu odebrania i zajęcia się padłą dziką zwierzyną leśną. Te obowiązki należą do kół łowieckich, które w tym zakresie współpracują ze starostą. Gmina zajmuje się tylko i wyłącznie zwierzętami domowymi, a nie dziko żyjącymi.

Stypendia Wójta przyznane

Wójt Gminy Grodzisko Dolne przyznał stypendia dla zdolnych uczniów z klas IV - VIII szkół podstawowych i szkół średnich za II półrocze roku szkolnego 2023/2024. 133 uczniów otrzymało stypendia w trzech kategoriach:

I kategoria: 500 zł - 2 uczniów,

II kategoria: 300 zł - 22 uczniów,

III kategoria: 200 zł - 109 uczniów.

Wójt przyznał również stypendia specjalne dla 6 uczniów za zajęcie czołowych miejsc w mistrzostwach krajowych i międzynarodowych w tańcu i akrobatyce artystycznej.

Wszystkim stypendystom gratulujemy!

Ruszył program „Aktywny rodzic”- zachęcamy do składania wniosków

Program „Aktywny rodzic” to program wspierający rodziców dzieci do lat 3 w ich opiece i wychowaniu. Został wprowadzony 12 czerwca 2024 r. w drodze ustawy o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka i zawiera 3 nowe świadczenia dla rodziców wychowujących małe dzieci:

- „aktywni rodzice w pracy”
- „aktywnie w żłobku”
- „aktywnie w domu”

1 października ruszył nabór wniosków w tym programie. **O świadczenie mogą ubiegać się rodzice i przedstawiciele ustawowi dzieci do lat 3, składając wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w formie elektronicznej za pośrednictwem platformy eZUS, w tym aplikacji mZUS, platformy emp@tia i za pośrednictwem bankowości elektronicznej.**

„Aktywni rodzice w pracy” - dla kogo?

Świadczenie kierowane jest do aktywnych zawodowo rodziców dziecka w wieku od 12 do 35 miesiąca życia. Przysługuje w wysokości 1 500 zł miesięcznie przez okres 24 miesięcy od 12 do 35 miesiąca życia dziecka. W przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem dodatkowymi takimi jak m.in.: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby świadczenie będzie przysługiwało w podwyższonej wysokości 1900 zł miesięcznie.

„Aktywnie w żłobku” - dla kogo?

Zastępuje obecnie funkcjonujące i zdecydowanie mniej korzystne dofinansowanie obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Świadczenie kierowane jest do rodziców dzieci uczęszczających do instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 - tj. żłobka, klubu dziecięcego albo dziennego opiekuna i przysługuje w wysokości do 1 500 zł miesięcznie na dziecko lub do 1 900 zł miesięcznie na dziecko z niepełnosprawnością, jednak nie więcej, niż wysokość opłaty, jaką rodzic ponosi obecnie za pobyt dziecka w instytucji opieki. Ustawodawca wprowadził także przy tej okazji górną granicę wysokości opłat, jakie mogą pobierać podmioty prowadzące żłobek, klub dziecięcy lub świadczące na poziomie maksymalnie 2 200 zł miesięcznie. Podmiot, który pobiera opłaty wyższe może utracić dofinansowanie oraz ponieść odpowiedzialność finansową z tytułu niezasadnego podniesienia tych opłat.

„Aktywnie w domu” - dla kogo?

Zastąpi dotychczas funkcjonujący i mniej korzystny, gdyż nie przysługujący na pierwsze dziecko, rodzinny kapitał opiekuńczy. „Aktywnie w domu” i przysługuje na każde dziecko w rodzinie w wieku od 12 do 35 miesiąca życia dziecka i będzie wypłacane w

wysokości 500 zł miesięcznie przez 24 miesiące (nie będzie możliwości pobierania świadczenia w wysokości 1 000 zł przez 12 miesięcy, jak ma to miejsce do tej pory). Jest to wsparcie kierowane do tych rodziców dzieci w wieku od 12 do 35 miesiąca życia, którzy nie będą uprawnieni lub z własnej woli nie zdecydują się na skorzystanie ze świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub „aktywnie w żłobku”, gdyż pozostają nieaktywni zawodowo lub ich dziecko nie uczęszcza do instytucji opieki.

Podsumowanie.

Składanie wniosków w ramach programu „Aktywny rodzic” jest bardzo proste i nie wymaga przedkładania szeregu dokumentów potwierdzających sytuację rodzinną wnioskodawcy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych posiada wystarczające dane, aby zweryfikować naszą sytuację rodzinną i zawodową. Wniosek polega na wskazaniu danych osobowych dziecka, na które składamy świadczenie oraz zaznaczenia oświadczeń o pobieranych tego typu lub podobnych świadczeniach za granicą, jeżeli tam pracujemy. Jeżeli bowiem za granicą korzystamy z podobnych świadczeń prawdopodobnie spotkamy się z odmową przyznania ich w kraju.

Ważne!

Świadczenia przysługują od miesiąca, w którym złożyliśmy wniosek. ZUS nie wypłaca świadczeń wstecz. Warto zatem, jeżeli kwalifikujemy się do tego programu, złożyć wniosek jak najszybciej.

Redakcja

Jazda microcarem - obowiązki i uprawnienia

Po naszych drogach porusza się coraz więcej pojazdów typu microcar. Jest to mały pojazd silnikowy, przypominający normalny samochód, z silnikiem niewielkiej mocy, którego homologacja spełnia ustawowe kryteria, kwalifikując go do tej samej grupy, w której znajduje się motorower.

Wśród właścicieli i kierujących tymi pojazdami panuje błędne przekonanie, że do ich prowadzenia nie potrzeba żadnych uprawnień. To nieprawda. Każda osoba, która chce prowadzić mikrosamochód, musi być posiadaczem prawa jazdy kategorii AM lub wyższej. Kategoria AM uprawnia do kierowania:

- motorowerem, czyli pojazdem o pojemności silnika spalinowego

do 50 cm³ lub mocy silnika elektrycznego do 4kW oraz rozwijającego prędkość maks. do 45 km/h,

- czterokołowcem lekkim (quadem i mikrosamochodem), którego parametry precyzuje europejska kategoria L6e: masa własna pojazdu do 350 kg, napędzany silnikiem spalinowym o pojemności do 50 cm³ (może być też elektryczny o mocy do 4 kW (5,4 KM), rozwijający prędkość maksymalną do 45 km/h.

Aby uzyskać prawo jazdy kategorii AM, należy spełnić następujące warunki:

- mieć ukończone 14 lat (zgoda rodziców),
- uzyskać zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do prowadzenia pojazdów grupy AM,
- odbyć szkolenie w wymiarze minimum 10 godzin zajęć teoretycznych i 10 godzin praktycznych,
- zdać egzamin państwowy, teoretyczny oraz praktyczny.

Osoby pełnoletnie nie mogą zatem kierować pojazdami czterokołowymi

lekkimi, jeśli nie mają żadnego prawa jazdy kategorii AM, A1, A2, A lub B lub nie posiadały karty motorowerowej wydanej przed 19 stycznia 2013 roku. Mając na uwadze powyższe prosimy o weryfikację swoich uprawnień przez osoby poruszające się tego typu pojazdami po naszych drogach. Z takich pojazdów korzystają głównie osoby starsze i mające problemy z poruszaniem się w codziennym życiu. Rzeczywiście microcary rozwiązują po części problemy komunikacyjne tych osób, niemniej jednak dla ich własnego dobra, spokoju i bezpieczeństwa warto przyjrzeć się, czy posiadają uprawnienia do kierowania tymi pojazdami. Jeżeli ich nie posiadają warto zwrócić się do najbliższego ośrodka szkolenia kierowców i pomóc im w zdobyciu takich uprawnień. Znajomość przepisów ruchu drogowego obowiązuje każdego użytkownika dróg. Jeżeli ich użytkownicy poruszają się pojazdami silnikowymi dopuszczonymi do ruchu drogowego powinni również posiadać do tego wymagane uprawnienia.

Redakcja

Czy to już czas, aby przejść na opony zimowe?

Rozpoczął się sezon jesienno - zimowy i kolejne dylematy, kiedy zmienić opony w naszym samochodzie na zimowe. Istnieje złota zasada, o której kierowcy powinni pamiętać, mianowicie „gdy średnia temperatura na zewnątrz spadnie poniżej 7°C, czas zmienić opony na zimowe”. Dlaczego wtedy? Ponieważ przy takiej i niższej temperaturze opony letnie nie będą zapewniać optymalnych osiągnięć.

A teraz kilka rad dla kupujących opony. Zwracamy uwagę na takie podstawowe parametry jak szerokość opony, wysokość boku opony oraz średnica felgi. Informacje te zapisane są na boku każdej opony w formacie np. 195/65/16, gdzie nr 195 to szerokość, 65 wysokość boku, a 16 średni-

ca felgi. Przy zakupie opony powinniśmy trzymać się opisanych wielkości opon, które mamy obecnie założone, inaczej niemożliwym będzie przełożenie na feldze opony letniej na zimową. Opony zimowe posiadają na bokach również oznaczenie M+S i/lub 3PMSF. Niezależnie od rodzaju opon powinniśmy pamiętać, aby raz w miesiącu sprawdzić ciśnienie we wszystkich czterech oponach. W chłodniejsze dni ciśnienie w oponach spada (ciśnienie zaniżone), a w cieplejsze rośnie (ciśnienie zawyżone).

Bieżnik opony zimowej powinien wynosić nie mniej niż 3 mm. Nie sugerujemy się tym, że przepisy dopuszczają minimalną głębokość bieżnika na poziomie 1,6 mm. W normalnej eks-

ploatacji taka głębokość bieżnika nie zapewnia minimum bezpieczeństwa podczas jazdy, szczególnie w warunkach zimowych. Na właściwości jezdne i bezpieczeństwo na drodze ma również wpływ wiek opony. W przypadku opon zimowych zaleca się ich wymianę co 5 lat. O tym ile lat ma opona możemy dowiedzieć się z informacji znajdujących się na bocznej ścianie każdej opony. Wzór na zdjęciu poniżej.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE - WYBRANE ZAGADNIENIA

W obecnym numerze gazety opiszemy zasady postępowania i ewakuacji przy wybuchu substancji chemicznych, które mogą mieć postać gazu, ciała stałego lub cieczy. Wiele z tych substancji jest palnych, wybuchowych i może mieć działanie toksyczne oraz żrące. Szczególną uwagę należy zachować w przypadku kontaktu z substancjami gazowymi, ponieważ w zależności od ich charakteru mogą położyć się po ziemi lub unosić.

Kiedy możemy mieć kontakt z substancjami chemicznymi?

Skażenie terenu i budynków takimi substancjami może nastąpić w wyniku awarii i katastrofy w zakładach przemysłowych, w przypadku wypadku drogowego w czasie ich transportu, a także w wyniku ataku terrorystycznego z użyciem broni chemicznej.

OGŁOSZENIE ALARMU O SKAŻENIACH

Sygnal dźwiękowy – przerywany, modulowany dźwięk syreny trwający 3 minuty.

W środkach masowego przekazu - powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna „UWAGA! UWAGA! Ogłaszam alarm o skażeniach (rodzaj skażenia) dla (rejon skażenia).

Wizualny sygnał alarmowy - znak żółty w kształcie trójkąta lub w ukształtowanych przypadkach innej figury geometrycznej.

ODWOŁANIE ALARMU O SKAŻENIACH

Sygnal dźwiękowy - dźwięk ciągły trwający 3 minuty.

W środkach masowego przekazu - powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: „UWAGA! UWAGA! Odwołuję alarm o skażeniach dla”

Pamiętaj! Jeżeli słyszysz sygnał ostrzegawczy lub komunikat o zagrożeniu chemicznym natychmiast reaguj!

Jeżeli jesteś w samochodzie:

- zamknij okna,
- wyłącz nawiew i klimatyzację,
- jak najszybciej opuść strefę skażenia,
- słuchaj lokalnego radia.

Jeśli jesteś poza budynkiem:

- najszybciej jak to możliwe udaj się do najbliższego budynku
- jeśli to możliwe poruszaj się prostopadłe do kierunku wiatru
- w miarę możliwości chroń drogi oddechowe np. oddychając przez chusteczkę do nosa, ubranie lub inny materiał
- wchodząc do budynku zostaw odzież wierzchnią i obuwie przed budynkiem.

Jeśli jesteś w budynku (wewnątrz budynku toksyczne opary mają mniejsze stężenie)

- zamknij wszystkie okna i drzwi

- wyłącz wentylację i klimatyzację
- słuchaj cały czas lokalnego radia lub TV
- uszczelnij otwory wokół drzwi i okien
- zamknij zasuw do pieców, kominków
- zaklej wszystkie otwory i kanały wentylacyjne

• gdy miałeś kontakt z niebezpiecznymi substancjami nie dotykaj ust i oczu oraz umyj się pod prysznicem, a jeśli to jest niemożliwe umyj pod bieżącą wodą ręce i twarz

• jeżeli podejrzewasz, że gaz albo szkodliwe opary dostają się do środka, oddychaj płytko przez wilgotne ubranie lub inny materiał.

Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie stosuj się do poleceń prowadzącego akcję ratowniczą!

Rodzaje toksycznych środków przemysłowych (TSP) mogących wywołać zagrożenie bezpieczeństwa dla ludzi i środowiska.

To substancje albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne mogą powodować skomplikowane problemy ekologiczne, mające bezpośredni wpływ na życie. Przykłady TSP :

AMONIAK NH₃ – to bezbarwny, lżejszy od powietrza gaz, który po uwolnieniu się do atmosfery unosi się do góry. Jest wyczuwalny w powietrzu przy bardzo niskim stężeniu i posiada charakterystyczny, ostry, gryzący zapach. Wywołuje przykre pieczenie w gardle, ślinotok, nudności, łzawienie i ból głowy. Przy dużych dawkach może spowodować nieodwracalne zmiany w organizmie np. utrata wzroku, zmiany w płucach.

CHLOR CI - to toksyczny żółtozielony gaz około dwa i pół razy cięższy od powietrza, o nieprzyjemnym, duszącym zapachu. Działa głównie na drogi oddechowe i skórę. Tworzy ciężki, ścielący się obłok o żółtym zabarwieniu. Wywołuje podrażnienie błon ślu-

zowych oczu, gardła i górnych dróg oddechowych. Powoduje łzawienie, kichanie, ślinotok, kaszel i obrzęk płuc. Może doprowadzić do śmierci.

CHLOROWODÓR HCl - chlorowodór jest bezbarwnym gazem o duszącej woni, dymiący w wilgotnym powietrzu, jest cięższy od powietrza i gromadzi się przy powierzchni ziemi. Bardzo dobrze rozpuszcza się w wodzie wydzielając przy tym znaczną ilość ciepła tworząc mocny kwas chlorowodorowy (kwas solny).

KWAS AZOTOWY HNO₃ - kwas azotowy jest bezbarwną cieczą o wyjątkowo ostrym zapachu i właściwościach żrących. Przy dłuższym przechowywaniu, pod wpływem temperatury, zmienia barwę na żółtą wskutek spontanicznego rozkładu na tlenki azotu oraz wodę. Łatwo reaguje z wieloma substancjami, a rozpuszczany w wodzie produkuje ciepło. Znacząca część reakcji z jego udziałem ma wręcz charakter wybuchowy. Stężony kwas azotowy jest substancją bardzo niebezpieczną. Przy kontakcie ze skórą powoduje poważne oparzenia, a nawet martwicę. W postaci oparów atakuje drogi oddechowe, prowadząc do obrzęku i zapalenia płuc. Przypadkowe połknięcie może natomiast spowodować śmierć z powodu perforacji ściany żołądka lub jelit.

KWAS SIARKOWY (VI) H₂SO₄ - bezwodny kwas siarkowy jest gęstą, oleistą cieczą cięższą od wody. Jest mocnym, silnie żrącym kwasem. To jeden z najmocniej działających kwasów mineralnych. Kwas siarkowy niezwykle dobrze rozpuszcza się w wodzie we wszystkich proporcjach, wydzielając spore ilości ciepła. Z tego właśnie powodu przy jego rozcieńczaniu należy bezwzględnie pamiętać o nalewaniu kwasu do wody, a nie odwrotnie. Stężony kwas siarkowy jest kwasem silnie utleniającym. Podgrzany do około 100 °C reaguje z miedzią i srebrem, z wydzielaniem dwutlenku

siarki (w warunkach normalnych jest to bezbarwny gaz o ostrym, gryzącym i duszącym zapachu, silnie drażniący drogi oddechowe).

Jeżeli jesteś świadkiem wypadku z udziałem TSP:

- powiadom natychmiast straż pożarną i policję, podaj miejsce zdarzenia i swoje dane.

- oddal się od miejsca wypadku, aby zminimalizować ryzyko własnego zastrucia;

Ratowanie osoby w przypadku zdarzenia chemicznego bez odpowiedniego zabezpieczenia grozi utratą własnego zdrowia i życia.

ZAPAMIĘTAJ:

Pojazdy samochodowe przewożące substancje niebezpieczne są oznakowane pomarańczowymi prostokątami (tablicami ADR) z czarnymi napisami cyfrowymi, które powinny zawierać dwa numery rozpoznawcze przewożonej substancji:

- 1) Numer niebezpieczeństwa - dwie lub trzy cyfry w liczniku,
- 2) Numer rozpoznawczy materiału - cztery cyfry w mianowniku.

33	- licznik
1203	- mianownik

Znaczenie cyfr w numerze rozpoznawczym niebezpieczeństwa (licznik):

Pierwsza cyfra w liczniku:

- 2 - oznacza gaz,
- 3 - materiał ciekły zapalny,
- 4 - materiał stały zapalny
- 5 - materiał utleniający, podtrzymujący palenie lub nadtlenek organiczny,
- 6 - materiał trujący,
- 7 - materiał promieniotwórczy
- 8 - materiał żrący.

Druga cyfra w liczniku:

- 0 - brak dodatkowego zagrożenia (zagrożenie jest dostatecznie scharakteryzowane pierwszą cyfrą),
- 1 - wybuchowość,

- 2 - zdolność wytwarzania gazu,
- 3 - łatwopalność,
- 5 - właściwości utleniające,
- 6 - toksyczność,
- 7 - promieniotwórczość,
- 8 - działanie żrące,
- 9 - niebezpieczeństwo gwałtownej reakcji w wyniku samoczynnego rozpadu lub polimeryzacji.

Znak X przed numerem niebezpieczeństwa wskazuje na całkowity zakaz kontaktu danego materiału z wodą - ze względu na silne reakcje danego materiału z wodą (sód, potas).

Na podanym przykładzie liczba 33 oznacza, że przewożona jest ciecz łatwopalna.

Znaczenie liczb w numerze rozpoznawczym materiału (mianownik) np:

Każda przewożona substancja posiada nadany własny numer w państwowym rejestrze identyfikacji substancji, i tak np:

1005 - Amoniak

1017 - Chlor

1050 - Chlorowodór

1203 - Benzyna (węglowodory ciekłe o temperaturze zapłonu niższej niż 21 °C)

Na podanym przykładzie liczba 1203 oznacza, że przewożona jest benzyna.

Podsumowanie:

Skutki skażenia chemicznego mogą być odczuwalne zarówno dla ludzi, jak i środowiska naturalnego. Substancje chemiczne w formie gazowej mogą podrażnić, a nawet całkowicie uszkodzić układ oddechowy. Równie niebezpieczne jest spożywanie wody pitnej lub jedzenia, które zostało skażone. Dostające się w ten sposób do organizmu substancje mogą trwale uszkadzać organy wewnętrzne, a w dłuższej perspektywie prowadzić nawet do śmierci.

Redakcja

KILKA SŁÓW O ZDROWIU

Dieta antyrakowa. Co jeść, a czego unikać?

Papierosy i używki sprzyjają zachorowaniu na nowotwory. Liczne badania potwierdzają, że również taki wpływ ma nasz nieodpowiedni styl życia, dieta i brak ruchu. Dodając do tego stres, mało snu i nałogi zwiększamy tym samym ryzyko zachorowania na nie.

Według najnowszych badań Światowego Instytutu badań nad rakiem można zapobiec około 1/3 zachorowań na nowotwory poprzez modyfikację stylu życia i unikanie pięciu kluczowych czynników ryzyka: **nadwagi i otyłości, braku aktywności fizycznej, niskiego spożycia warzyw i owoców, palenia tytoniu oraz spożywania alkoholu.**

Odpowiednie wybieranie żywności może znacznie zmniejszyć ryzyko rozwoju nowotworu. W diecie antyrakowej kluczowe znaczenie odgrywają warzywa i owoce, ponieważ obfitują w związki bioaktywne, które mają właściwości ochronne przed różnymi chorobami. Ograniczamy jedzenie typu fast food w diecie swojej i swoich dzieci. Hamburgery, pizza czy frytki są szczególnie niebezpieczne dla młodzieży w okresie dojrzewania. Nastolatki spożywające dużo fast foodów, są bardziej narażone na raka piersi. Według badań niezdrowe tłustsze zawarte w tego typu pokarmach, znacznie przyspieszają wzrost komórek nowotworowych. Dojrzewające kobiety na takiej diecie wykazują dużo większe prawdopodobieństwo zachorowania na agresywne formy raka we wczesnym wieku.

Źródło: www.zwrotnikraka.pl

Mikroplastik - co to jest i jak wpływa na nasze życie?

To małe cząsteczki tworzyw sztucznych, które możemy znaleźć praktycznie wszędzie. Zanieczyszczają środowisko, oceany, glebę i powietrze. Nie jesteśmy w stanie się przed nim chronić, ponieważ znajduje się wszędzie - w wodzie kranowej, butelkowanej, w żywności, a nawet zwykłej herbacie zaparzonej z torebki.

Mikroplastik pochodzi nie tylko z tworzyw sztucznych, ale również z np: ścierania opon samochodowych podczas jazdy, z używania tekstyliów, detergentów i kosmetyków. Mikroplastik jest niezwykle lekki, do środowiska trafia przez kanalizację, jest również przenoszony razem z wiatrem i deszczem.

Zanieczyszczenie drobinkami plastiku jest nie tylko wszechobecne, ale i bardzo trwałe, ponieważ sztuczne polimery potrzebują stuleci, aby się rozłożyć. Komórki nie potrafią ich łatwo rozkładać, dlatego też kumulują się w organizmach ludzi i zwierząt.

Badania prowadzone na Uniwersytecie Warmińsko - Mazurskim w Olsztynie wykazują, że mikroplastik wpływa na rozwój chorób cywilizacyjnych, takich jak insulinooporność, otyłość, cukrzycę, różne problemy związane z układem krążenia, np. kardiomiopatię, a nawet nowotwory.

Rozwój cywilizacji powoduje, że nie jesteśmy w stanie odseparować swojego życia od wpływu na nie mikroplastiku. Opakowania plastikowe wykorzystywane są powszechnie do pakowania żywności, którą spożywamy.

Mówiąc o realnym ograniczaniu mikroplastiku w przyrodzie musielibyśmy zacząć od zmiany sposobu produkcji żywności i opakowań do niej. Co możemy zrobić teraz? Wybierać świadomie i starać się kupować żywność nieopakowaną plastikiem.

Odlóż telefon i ciesz się życiem

Nowoczesne technologie, które wyznaczają kierunek współczesnego świata coraz silniej uzależniają nie tylko dzieci i młodzież, ale również dorosłych. Za pośrednictwem smartfonów mamy ciągły dostęp do Internetu i social mediów przez co jesteśmy przeładowani informacjami. A to mały krok, który dzieli nas od uzależnienia od telefonu tzw. fonoholizmu. Jest to uzależnienie behawioralne, mające ścisły związek ze stresem społeczną, a jego skutki mogą powodować problemy ze snem i koncentracją, a także prowadzić do rozwoju chorób o podłożu psychicznym takich jak depresja.

Co powinno cię zaniepokoić?

- * wpatrywanie się godzinami w ekran smartfona grając w gry online, przeglądając media społecznościowe lub używając różnych aplikacji,
- * utrata kontroli nad czasem przy korzystaniu ze smartfona,
- * powracające myśli o konieczności czy potrzebie sprawdzenia informacji i wiadomości z zasady nieprzydatnych w danej sytuacji,
- * korzystanie z telefonu pogarsza twoje relacje z innymi, ma wpływ na twoją pracę i samopoczucie.

Jeżeli dostrzegasz co najmniej jedną z powyższych sytuacji oznaczać to może, że znajdujesz się w pierwszej fazie uzależnienia. Powinieneś natychmiast podjąć odpowiednie kroki polegające na przerwaniu takich zachowań np: odlóż telefon lub smartfon na kilka dni i nie korzystaj z niego. Jeżeli smartfon służy ci do pracy i utrzymywania kontaktu zamień go na klasyczny telefon komórkowy bez dostępu do aplikacji i Internetu. Decyduje o tym twoja własna silna wola. Jeżeli widzisz, że nie jesteś w stanie zapanować nad relacją człowiek - smartfon skorzystaj z pomocy psychologa lub pedagoga (w przypadku dzieci i młodzieży).

Pierwsza pomoc z użyciem AED krok po kroku

W Polsce każdego roku umiera ok. 40 tys. osób w wyniku nagłego zatrzymania krążenia (NZK). Gdy dochodzi do NZK liczy się każda minuta. Wykonując na czas masaż serca, sztuczne oddychanie oraz stosując defibrylator AED zwiększamy szanse na przeżycie nawet 4 - krotnie.

Defibrylator AED to proste w obsłudze i jednocześnie niezwykle zaawansowane technologicznie urządzenie, które dokładnie analizuje rytm serca osoby poszkodowanej.

Kiedy należy użyć AED?

Automatyczny defibrylator zewnętrzny powinien być wykorzystany w każdej sytuacji nagłego zatrzymania krążenia.

WAŻNE! AED może być również wykorzystane u osoby nieprzytomnej, za to z zachowaną akcją serca. W takim wypadku będzie monitorowało rytm i w razie zatrzymania krążenia lub wystąpienia rytmu defibrylacyjny poinformuje o tym osobę udzielającą pierwszej pomocy. To urządzenie bardzo przydatne, uniwersalne i w pełni zautomatyzowane, właśnie po to, by użytkownik nie musiał zastanawiać się nad tym, czy uruchomić je, czy nie.

Użycie AED krok po kroku

1. Zadbaj o bezpieczeństwo swoje i poszkodowanego. Przed udzieleniem pomocy koniecznie sprawdź, czy jest bezpiecznie i czy w pobliżu nie ma zagrożeń, zwłaszcza takich, które mogłyby zaszkodzić Tobie. Udzielając pomocy, używaj rękawiczek jednorazowych, a w przypadku zdarzenia drogowego noś kamizelkę odblaskową i rozłóż trójkąt ostrzegawczy. Nie wchodź tam, gdzie istnieje ryzyko pożaru, zawału, skażenia oraz innych zagrożeń.

2. Poproś osobę stojącą obok (innego świadka zdarzenia) o pomoc. Zwróć się do konkretnej osoby, zwłaszcza w sytuacji, gdy dookoła zebrał się spory tłum gapiów.

3. Sprawdź, czy poszkodowany reaguje. W tym celu delikatnie, ale stanowczo,

potrząśnij ramionami poszkodowanego i zapytaj go, czy cię słyszy i czy wszystko jest w porządku. Jeżeli jest przytomny, zapewnij mu komfort, a w razie potrzeby wezwij pogotowie ratunkowe i poczekaj do przyjazdu zespołu ratownictwa medycznego. Jeżeli jest nieprzytomny, przejdź do kolejnego etapu.

4. Udrożnij jego drogi oddechowe i sprawdź, czy oddycha oraz czy unosi się jego klatka piersiowa.

5. Jeżeli poszkodowany oddycha, ułóż go w pozycji bocznej bezpiecznej i zadzwoń po pogotowie ratunkowe.

6. Jeżeli poszkodowany nie reaguje i nie oddycha, wezwij zespół ratownictwa medycznego. Telefon alarmowy 999 lub 112. Jeżeli jesteś sam lub z jedną osobą, rozmowę z dyspozytorem prowadź w trybie głośnomówiącym, w trakcie wykonywania czynności ratunkowych. Jeżeli masz kilka osób do pomocy, wyznacz osobę, która zajmie się rozmową z dyspozytorem.

7. Wyślij kogoś, by przyniósł AED, nigdy nie zostawiaj poszkodowanego samego.

Ważne! Na terenie naszej gminy defibrylatory AED znajdują się na budynku:

- Urzędu Gminy w Grodzisku Dolnym,
- Ochotniczej Straży Pożarnej w Laszczynach,
- Gminnej Biblioteki Publicznej w Grodzisku Górnym,
- Szkoły Podstawowej w Wólce Grodzkiej.
- w sezonie kąpielowym u ratowników wodnych nad zalewem „Czyste”.

8. Rozpocznij udzielanie pierwszej pomocy: wykonaj 30 uciśnień klatki piersiowej na głębokość 5 - 6 cm z częstotliwością 100 - 120 razy na minutę, następnie wykonaj 2 wdechy ratownicze. Jeżeli nie potrafisz wykonać wdechów lub nie możesz ich wykonać, ograniczyć się jedynie do uciśnień klatki piersiowej. U dziecka zacznij od 5 wdechów ratowniczych, a następnie wykonaj 30 uciśnień. Rób to bez przerwy do momentu, aż przyjedzie zespół ratownictwa medycznego i zwolni cię z tego obowiązku.

9. Nie przerywaj ucisków klatki piersiowej, nawet gdy AED jest już do Ciebie dostarczone. Jedna osoba powinna prowadzić udzielanie pierwszej pomocy, druga zająć się podłączeniem urządzenia. Należy otworzyć opakowanie i włączyć defibrylator, wyjąć elektrody samoprzylepne z opakowania i podłączyć je do urządzenia (jeżeli nie są podłączone). Kolejnym krokiem jest przyklejenie elektrod do klatki piersiowej zgodnie z graficzną instrukcją znajdującą się na elektrodach i/lub w zestawie. Możesz też postępować zgodnie z komendami wydawanymi przez asystenta głosowego AED, który przeprowadzi cię przez proces podłączania AED.

10. Na czas analizy rytmu i defibrylacji odsuń się od poszkodowanego. Urządzenie dokładnie zakomunikuje, kiedy należy to zrobić. W tym czasie nikt nie może dotykać poszkodowanego. Urządzenie wykryje dotyk i nie pozwoli na wyzwolenie impulsu. Wymóg braku kontaktu z poszkodowanym związany jest również z utrudnieniem prawidłowego odczytu rytmu przez AED, choć te nowoczesne potrafią sobie z tym radzić.

11. Po defibrylacji (lub jeżeli defibrylacja nie jest wymagana) kontynuuj uciski klatki piersiowej i wdechy ratownicze. Nie odłączaj defibrylatora od poszkodowanego. Urządzenie co 2 minuty będzie sygnalizowało przerwę na ponowną analizę rytmu i ewentualną defibrylację. Niektóre urządzenia wykonują taką analizę już w trakcie uciskania i nie wymagają przerw. Kontynuuj pierwszą pomoc do czasu powrotu czynności życiowych, przejęcia akcji przez zespół ratownictwa medycznego lub wyczerpania własnych sił.

Depresja u dzieci i młodzieży to poważna sprawa

Według danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) 90% aktów samobójczych jest dokonywanych w nastroju lub stanie depresyjnym. Może to być tzw. „prawdziwa depresja”, czyli zaburzenia afektywne, reakcja depresyjna związana z traumatycznymi doświadczeniami czy wydarzeniami bądź przewlekłym stresem. Depresję mogą wywołać także substancje psychoaktywne (alkohol, leki, narkotyki).

Depresja powstaje na skutek współdziałania predyspozycji genetycznej, kondycji fizycznej organizmu człowieka oraz zewnętrznych stresorów, np. trudnych doświadczeń czy wydarzeń życiowych.

Obecnie uważa się, że obraz kliniczny depresji dziecięcej i młodzieżowej nie różni się od depresji osób dorosłych, choć czasem ekspresja objawów może ulec zmianie. **Niezależnie od wieku, za podstawowe objawy depresji uważa się:**

- przewlekłe poczucie smutku i przygnębienia;
- niemożność cieszenia się życiem i rzeczami, które wcześniej sprawiały

przyjemność. Czasem pojawić się może ogólne zubożenie emocjonalne;

- poczucie zmęczenia, wyczerpania, utraty energii.

Diagnoza depresji wymaga wystąpienia jednego z trzech wyżej wymienionych objawów oraz dodatkowo następujących objawów:

- zaburzeń toku myślenia, np. spowolnienie, zahamowanie myślenia, mutyzm (brak kontaktu werbalnego);
- zaburzenia treści myślenia, np. myśli natrętne, automatyzmy psychiczne;
- zaburzenia snu, np. płytki i przerywany sen, częste budzenie się w nocy, przedwczesne budzenie się bez możliwości ponownego zaśnięcia, nadmierna senność w ciągu dnia;
- zaburzenia aktywności ruchowej, np. spowolnienie ruchowe;
- zaburzenia łaknienia i masy ciała, np. osłabione lub wzmożone łaknienie;
- objawy lub zaburzenia lękowe,
- zachowania samobójcze.

Diagnoza depresji wymaga utrzymywania się objawów co najmniej przez 2 tygodnie.

Obraz depresji u dzieci (choroby afektywnej jednobiegunowej)

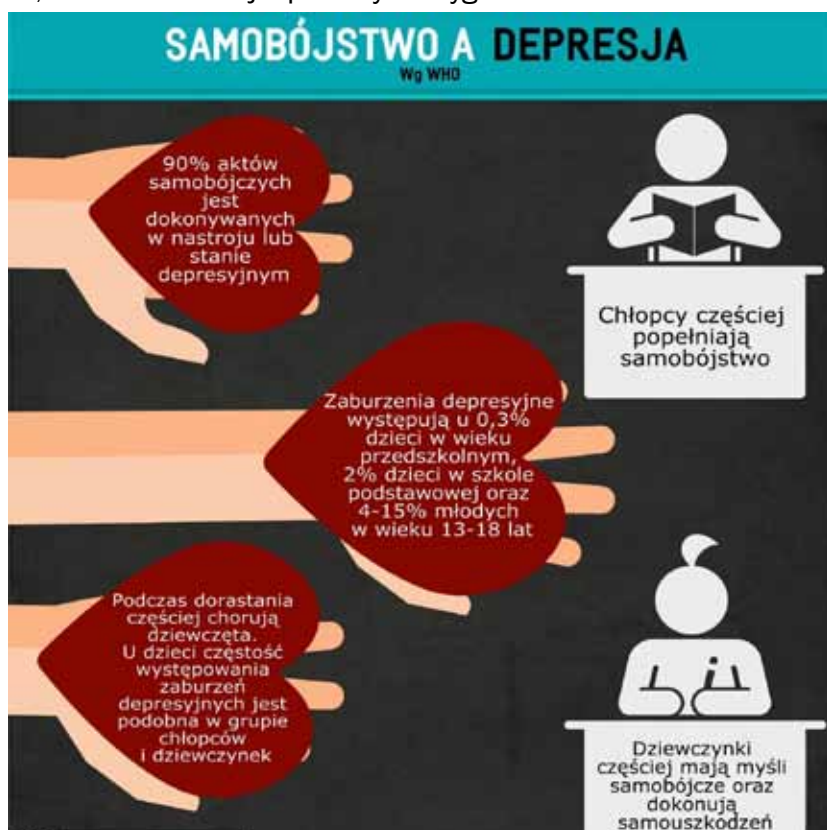
- drażliwy nastrój jest nastrojem dominującym,
- brak oczekiwanego przyrostu masy ciała,
- wyraźne depresyjne zaburzenia myślenia, np. „Jestem głupi”, „Nic nie potrafię”,
- mogą pojawić się liczne skargi somatyczne, np. ból głowy, bóle brzucha itp.;
- może pojawić się pobudzenie psychochorychowe,
- mogą pojawić się zachowania agresywne,
- izolacja społeczna oraz wycofanie,
- plany samobójcze u dzieci rzadziej prowadzą do śmierci, ale myśli o śmierci, pragnienie, aby zasnąć i już nigdy się nie obudzić, myśli o konkretnych sposobach odebrania sobie życia czy tendencje samobójcze wcale nie są rzadkie.

U 40 - 70% dzieci i młodzieży z depresją współwystępują inne zaburzenia psychiczne. Najczęściej są to:

- zaburzenia zachowania;
- zaburzenia lękowe;
- dystymia, czyli przewlekła, trwająca co najmniej 1 rok u osób w okresie rozwojowym depresja o słabym nasileniu, niespełniająca kryteriów „dużej depresji”;
- nadużywanie substancji psychoaktywnych.

*Agnieszka Stachowicz,
psycholog, psychoterapeuta
dzieci i młodzieży*

Jeżeli dostrzegasz u siebie lub u swoich bliskich, znajomych, kolegów i koleżanek niepokojące zachowania i sytuacje mogące świadczyć o występowaniu depresji zadzwoń pod numery telefonów podane na kolejnej stronie. Rozmowa ze specjalistami może uratować twoje lub innych życie.

WAŻNE TELEFONY

**Punkt informacyjny - konsultacyjny
dla osób z problemami uzależnień
i przemocy w rodzinie
przy GOPS w Grodzisku Dolnym
17 242 91 34**

(każdy czwartek 15:30 - 17:30)

**Dyżur specjalistyczny psychologa
przy GOPS w Grodzisku Dolnym
17 242 91 34**

(każdy poniedziałek: 15:30 - 17:30)

**Dyżur specjalistów ds. uzależnień
przy GOPS w Grodzisku Dolnym
17 242 91 34**

(każdy drugi wtorek miesiąca -
15:30 - 17:30)

**Poradnia Psychologiczna
- Pedagogiczna w Leżajsku
17 242 07 99**

(pon - pt - 7:45 - 16:00)

**Poradnia Zdrowia
Psychicznego w Leżajsku
17 240 49 41**

(czynny w godz. pracy przychodni)

**Poradnia Zdrowia Psychicznego
dla Dzieci i Młodzieży w Leżajsku
17 240 61 92**

(czynny w godz. pracy przychodni)

**Telefon Zaufania dla Dzieci
i Młodzieży
116 111**

(czynny całą dobę)

**Telefon Zaufania dla Rodziców
i Nauczycieli
800 100 100**

(pon - pt - 12:00 - 15:00)

**Telefon Zaufania dla
uzależnionych behawioralnie
801 889 880**

(czynny cały tydzień - 17:00 - 22:00)

**Dziecięcy Telefon Zaufania
Rzecznika Praw Dziecka
800 12 12 12**

(czynny całą dobę)

Zaniedbanie jako forma przemocy

Zaniedbanie nazywane jest ukrytą formą przemocy. Polega ono na niezaspokojeniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka. Jest to często spotykana forma przemocy, która dotyczy osób słabszych – zależnych od innych, a więc dzieci, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Jeśli zaniedbanie dotyczy dzieci, wówczas ma bardzo poważne konsekwencje dla ich dalszego rozwoju. Ta forma przemocy może dotyczyć różnych sfer, takich jak nieprawidłowe żywienie, brak dbałości o higienę osobistą (pozostawienie dziecka, osoby starszej czy z niepełnosprawnościami brudnej, ubranej niestosowanie do warunków atmosferycznych), brak dbałości o higienę otoczenia, izolację społeczną (pozbawienie takiej osoby kontaktu z innymi ludźmi), pozostawienie długi czas bez opieki lub nadzoru, zaniedbanie stanu zdrowia (brak wizyt kontrolnych u lekarza, niepodawanie leków), brak kontroli w zakresie realizacji obowiązku szkolnego. Zaniedbanie może być spowodowane brakiem wiedzy o tym jak troszczyć się o dziecko, osobę starszą czy niepełnosprawną, może też wynikać z braku środków na utrzymanie, niezaradności czy braku doświadczenia.

Szczególną uwagę warto tu zwrócić na sytuację zaniedbania dzieci. Jak wskazują wyniki badania „Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023” przeprowadzonego przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Zaniedbania fizycznego do 12 roku życia doświadczyło 8% dzieci i młodzie-

ży. Braku czystych ubrań doświadczyło 3% respondentów, natomiast brak opieki podczas choroby dotyczył 6% osób badanych. Z kolei zaniedbania emocjonalnego doświadczyło aż 24% badanych. Analizując szczegółowe przejawy zaniedbania emocjonalnego wykazano, że braku bliskości fizycznej w okresie dzieciństwa doświadczyło aż 20% badanych nastolatków, a nieokazywania uwagi – 11% respondentów. Za zaniedbanie w stosunku do dziecka odpowiada głównie rodzice, ale także nauczyciele, lekarze, opiekunowie. Literatura dotycząca problematyki przemocy wobec dzieci wskazuje, że różne formy ich krzywdzenia często współwystępują, m.in. ze względu na wspólne czynniki ryzyka w rodzinie i środowisku. Doświadczenie zaniedbania w dzieciństwie ma wyjątkowy wpływ na rozwój zdolności poznawczych dziecka, np. językowych czy funkcji wykonawczych. Deficyty związane z funkcjami poznawczymi, do których dochodzi w wyniku zaniedbania mogą utrzymywać się aż do późnego dorosłego życia. Zaniedbanie przez opiekuna wpływa także na obniżoną samoocenę nastolatków oraz ich trudności w relacjach interpersonalnych. Ponadto nastolatki, które doświadczały zaniedbania emocjonalnego, częściej są ofiarami przemocy rówieśniczej w szkole. Kumulacyjna teoria ryzyka (cumulative risk theory) sugeruje, że każdy przypadek krzywdzenia w dzieciństwie w połączeniu z zaniedbaniami będzie pociągał za sobą bardziej nasilone negatywne konsekwencje niż doświadczenie wyłącznie zaniedbania.

*dr hab. Magdalena Szafranek,
Uniwersytet Warszawski*

XX Jubileuszowy Przegląd Twórczości Artystycznych ŚDS

W dniu 24 września wzięliśmy udział w XX jubileuszowej edycji spotkania integracyjnego pod nazwą Przegląd Twórczości Artystycznej Środowiskowych Domów Samopomocy Województwa Podkarpackiego w Tarnobrzegu. Organizatorami wydarzenia byli ŚDS w Tarnobrzegu, MOSiR w Tarnobrzegu oraz Tarnobrzesci Dom Kultury. Honorowy patronat nad tym wydarzeniem sprawowali: Wojewoda Podkarpacki Teresa Kubas – Hul, Prezydent Tarnobrzega Łukasz Nowak oraz Starosta Powiatu Tarnobrzeckiego Paweł Bartoszek.

Tegoroczna edycja zgromadziła 50 placówek z całego Podkarpacia. Artysty Środowiskowych Domów Samopomocy zaprezentowali swoje umiejętności i talenty. Można było podziwiać pokazy taneczne, wokalne, kabaretowe oraz grę aktorską w różnych adaptacjach form teatralnych. Na scenie wybrzmiały takie utwory jak: „20 lat, a może mniej”, „Dwudziestolatki”, nawiązujące do jubileuszu oraz liczne składanki dobrane tematycznie do prezentowanej scenki. Każdy występ wzbudzał

uśmiech na twarzy oraz zachwyt wśród widzów, która mogła podziwiać pomysłowość, scenografię, a także kostiumy.

Po raz kolejny formuła przeglądu polegała na prezentowaniu występu z innymi placówkami. Nasi uczestnicy tym razem połączyli siły z ŚDS w Łańcucie z Filią w Rakszawie, prezentując wraz z opiekunami układ taneczny do piosenki „Bratnie Dusze” Cleo & Dawida Kwiatkowskiego.

Celem wydarzenia była prezentacja możliwości i umiejętności osób z niepełnosprawnościami, integracja ze środowiskiem oraz promowanie pozytywnego wizerunku i twórczości artystycznej. Przeglądowi towarzyszyła

również wystawa prac plastycznych i rękodzielniczych oraz konkurs literacki.

Wszystkie grupy biorące udział w przeglądzie otrzymały podziękowania w formie dyplomów i statuetek. Poziom tegorocznych występów artystycznych był wysoki, dostarczył nam wielu wrażeń i emocji. Wszystkim gratulujemy i dziękujemy za ciepłe przyjęcie.

Zebrani w hali MOSiR nie zapomnieli o powodzianach. Zorganizowano zbiórkę darów i pieniędzy, które zostały przeznaczone na zakup osuszaczy dla jednego z ŚDS na terenach objętych kataklizmem.

M. Maj

Za nami ostatnie w tym roku spotkanie z seniorami

W ostatnim czasie odbyło się ostatnie, IV spotkanie z seniorami przy Wspólnym Stole w ramach programu Fundacji Biedronki. Pożegnaliśmy lato przy mołu nad zalewem „Czyste”. Panie z KGW Grodzisko Dolne przygotowały wspaniałe smakołyki. Panowie grillowali kiełbaski, kaszankę oraz warzywa. Tym razem na stole królowały zupa krem z dyni, surówka z kapusty, sałatki z pomidorów i deski serów. Ponadto częstowałyśmy seniorów herbatą, kawą oraz pysznym ciastem marchewkowym, keksem z cukini i szarlotką.

Do wspólnego śpiewania przygrywał na gitarze Pan Kazimierz. Spotkanie było źródłem niesamowitych przeżyć, a oglądanie starych fotografii

spowodowało wiele śmiechu i wzruszeń, zamienianych teraz w piękne wspomnienia. Były zabawy i konkursy z nagrodami. Jednym słowem wspaniałe spotkanie, które na długo pozostanie w pamięci. Takie inicjatywy jak Danie Wspólnych Chwil aktywizują i integrują społeczność seniorów. To było uroczne popołudnie, pełne smaków. Cieszymy się, że nasze spotkanie sprawiło tyle radości seniorom. Dziękujemy bardzo.

KGW Grodzisko Dolne

Uczniowie klas ósmych kolejny raz poznawali Archipelag Skarbów

W dniach 15 i 16 października uczniowie klas 8 ze szkół podstawowych z Grodziska Dolnego, Grodziska Górnego, Opalenisk oraz Wólki Grodzkiej uczestniczyli w programie profilaktyki zintegrowanej „Archipelag Skarbów”, który miał miejsce w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Grodzisku Dolnym.

Uczniowie zostali zaproszeni przez trenerów do wspólnej podróży po Archipelagu Skarbów. W czasie mityngów prowadzonych przez trenerów młodzież angażowała się w interaktywne zajęcia, które miały na celu promowanie zdrowego stylu życia oraz przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym. Program umożliwił uczestnikom zdobycie wiedzy na temat budowania wartościowych relacji, radzenia sobie z emocjami oraz unikania niebezpiecznych i szkodliwych zachowań, takich jak używanie substancji psychoaktywnych, pornografia, przypadkowe i raniące relacje. „Archipelag Skarbów” stawia na aktywne uczestnictwo mło-

dzieży, dzięki czemu uczniowie mieli okazję nie tylko przyswajać wiedzę, ale również dzielić się swoimi przemyśleniami i doświadczeniami. Było to cenne doświadczenie, które pozwoliło na integrację między szkołami oraz wspólne poszukiwanie „skarbów” w postaci ważnych życiowych wartości i umiejętności. Do udziału w programie zaproszono również rodziców, którzy w czasie spotkania z trenerami mogli

poznać najważniejsze jego treści oraz nauczyć się, jak należy rozmawiać z młodzieżą na trudne tematy związane z okresem dojrzewania. Uczniowie poprzez swoje zaangażowanie i gotowość do poznawania prezentowanych treści poznali wartości, które pomogą im wchodzić w dorosłość w sposób bezpieczny i szczęśliwy.

ZS Grodzisko Dolne

Archipelag Skarbów
program profilaktyki zintegrowanej
dla szkół i gmin

Program profilaktyki zintegrowanej „Gwiazda Mocy”

W dniach 21 i 22 października zrealizowany został kolejny program profilaktyki zintegrowanej pod nazwą „Gwiazda Mocy”. Program prowadzony był w Zespole Szkół im. prof. Franciszka Lejki w Grodzisku Górnym i uczestniczyli w nim uczniowie klasy 6 z terenu całej gminy.

Celem programu było wzmocnienie u młodzieży odporności psychicznej i nauka radzenia sobie z trudnościami dojrzewania. Zajęcia wzbudziły w uczestnikach wiarę we własne możliwości i zachęciły do wyznaczania oraz realizacji konstruktywnych celów.

W trakcie programu młodzież była motywowana do wierności mądrym zasadom życiowym i zdobywa kompetencje potrzebne do wyboru pozytywnego kierunku w życiu – w tym także umiejętność pomagania innym i proszenia o pomoc, gdy jest się w potrzebie. Podczas zajęć młodzież uczyła się rozróż-

niania etycznych i nieetycznych działań oraz rozpoznawania prawdy i fałszu. Wszystko po to, by potrafiła asertywnie zachować się w sytuacji namowy do przemocy, łamania prawa, używania narkotyków, papierosów, dopalaczy, alkoholu czy pornografii.

Program wzmocnił rolę rodziny w oczach dzieci oraz ugruntował autorytet rodziców i nauczycieli.

ZS Grodzisko Górne

Piknik Jesienny w Parku podworskim

W dniu 6 października Park podworski w Grodzisku Dolnym stał się miejscem radości i zabawy dla najmłodszych. W tym dniu Gminna Biblioteka Publiczna w Grodzisku Dolnym zorganizowała Piknik Jesienny, na który zostali zaproszeni mieszkańcy gminy. Podczas pikniku dzieci miały okazję wziąć udział w wielu atrakcyjnych zabawach animacyjnych prowadzonych przez doświadczonych animatorów. W programie znalazły się różnorodne gry i konkursy. Animatorzy przygotowali niespodzianki, które zachwyciły zarówno małych, jak i większych uczestników.

Koło Gospodyń Wiejskich z Laszczyn przygotowało poczęstunek, który przypadł do gustu wszystkim miłośnikom dobrej kuchni. Pyszne wypieki takie jak domowe ciasta - semniki, szarlotki, muffinki, gofry, ciepła herbata i kawa oraz różnorodne przekąski cieszyły się ogromnym zainteresowaniem. Ręcznie

robione mini deserki dopełniały nie tylko smaku, ale również swojego bajkowego wyglądu.

Najważniejszym punktem pikniku było kino plenerowe. Mimo niesprzyjających warunków atmosferycznych, w miłej atmosferze jesiennego popołudnia wszyscy uczestnicy mieli okazję obejrzeć film animowany „Riko prawie bocian”. Riko jest wróblem przygarniętym przez parę bocianów. Kiedy przybrani rodzice mi-

grują do Afryki, bohater, przekonany, że też jest bocianem, wyrusza ich śladem w pełną przygód podróż, korzystając z wszelkich możliwych środków transportu. Piknik Jesienny był doskonałą okazją do spędzenia czasu w gronie rodziny i przyjaciół, a jednocześnie świetnym sposobem na integrację z lokalną społecznością.

Gminna Biblioteka Publiczna

Co nowego w kulturze?

Październik obfitował w wiele ważnych wydarzeń kulturalnych w regionie. Uczestnikiem tych wydarzeń był m.in. nasz rodzimy Zespół „Grodziszczoki” z 50-letnią tradycją, który wciąż jest na topie i zaskakuje widownię swym repertuarem.

W piątek, 11 października zespół występował na 41. Ogólnopolskim Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej w Tamogrodzie, gdzie zakwalifikował się po wcześniejszych eliminacjach, o czym już pisaliśmy w kwietniowym numerze „Gazety z Grodziska i okolic”. W obecnej edycji sejmiku wystąpiło 11 wiejskich zespołów teatralnych z sześciu województw, które zaprezentowały na scenie najciekawsze, unikatowe obrzędy ludowe swoich regionów etnograficznych. Zespół Regionalny „Grodziszczoki” pokazał tamogrodzkiej publiczności widowisko „Owsioki”, które, wedle oceny jednego z członków jury z Warszawy, jest obrzędem nieznanym i niespotykanym w tamtych stronach, z tego też względu wielce ciekawym i wy-

jątkowym. Ogólnie poziom prezentowanych widowisk był bardzo wysoki. Nagrodzono wszystkie zespoły, a Nagrodę Specjalną – „Koguta Tamogrodzkiego” otrzymał Zespół „Dolina Popradu” z Piwnicznej Zdroju za spektakl „Na flisie”.

W sobotę, 12 października w Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Trzcianie „Grodziszczoki” uczestniczyły w 40. Ogólnopolskim Konkursie Tradycyjnego Tańca Ludowego. Konkurs ten to barwne święto folkloru, tradycji, muzyki i tańca, gdzie uczestnicy – miłośnicy i promotorzy folkloru swojego regionu – dają

publiczności najlepsze wartości ludowej kultury. W tym jubileuszowym konkursie, wśród czterdziestu prezentacji scenicznych, pojawiła się również para tańieczna z Zespołu „Grodziszczoki” – Ewa i Zbigniew Kuczek. Uwieńczeniem sobotnich pokazów konkursowych była wspólna kolacja integracyjna, wypełniona śpiewem z tańcami. Wszystko to dowodzi, że kulturę i sztukę ludową, tak jak każdą sztukę wielkiego kalibru, tworzą ludzie z pasją, a ich zamiłowanie do tańca, śpiewu i muzyki to nieodłączny element ich życiowej drogi.

Nagroda Powiatu Leżajskiego dla Pana Zbigniewa Kuczka

W poniedziałek, 14 października podczas uroczystej gali w Miejskim Centrum Kultury w Leżajsku Zarząd Powiatu Leżajskiego wręczył Nagrody Powiatu Leżajskiego dla nauczycieli oraz w dziedzinie kultury i sportu. W gronie uhonorowanych osób znalazł się również pan Zbigniew Kuczek, kierownik Zespołu Regionalnego „Grodziszczoki”.

Pan Zbigniew Kuczek jest wieloletnim członkiem oraz kierownikiem zespołu, osobą wielce zaangażowaną

w jego działalność. Poświęca dla zespołu swój czas, serce i wiedzę, dba o jego autentyczny charakter i ludową spuściznę dla przyszłych pokoleń. Działa w zespole z powołania i traktuje to z pasją i poświęceniem, często kosztem innych obowiązków. Gratulujemy Panu Zbigniewowi i życzymy dalszych sukcesów.

Ośrodek Kultury

Połączyły ich twórcze pasje

W środowe popołudnie 23 października, w sali widowiskowej Ośrodka Kultury w Grodzisku Dolnym, zebrali się miłośnicy i pasjonaci różnej twórczości, by wspólnie celebrować niezapomniane chwile. Powodem ku temu było VI Gminne Spotkanie Twórców i Rękodzielników Ludowych.

Na spotkanie zgłosiło się dwudziestu sześciu wystawców z terenu gminy. Dostarczone przez nich prace sprawiły, że wnętrze sali ożyło i wypełniło się piękną gamą kolorów, form i kształtów, a klimat artystycznego ładu, ducha i nastroju pobudzał wszystkie zmysły.

Na wystawie znalazły się prace z różnych dziedzin sztuk plastycznych, między innymi: hafciarstwo, koronkarstwo, bukiciarstwo, dekoracyjne formy przestrzenne, świąteczne krasnale, ozdoby świąteczne i zabawki dla dzieci wykonane na szydełku, przedmioty zdobione techniką decoupage'u, obrazy wykonane mozaikową techniką diamentową oraz malowane na płótnie czy desce w różnych technikach malarskich.

To niecodzienne wydarzenie zainaugurował solowy występ Wojciecha Wołowca oraz grupy wokalistek, uczennic pana Wojtka, a mianowicie: Luizy Brzyskiej, Marysi Fila, Julii Maj, Ali Jonik, Rozalii Sołek, Oli Zygmunt i Oli Zalepy. Zaśpiewane przez nich utwory stworzyły wspaniałą, nastrojową atmosferę i do-

dały jesiennego kolorytu prezentowanej wystawie. Swoimi utworami podzieliła się ze słuchaczami również nasza lokalna poetka, pani Anna Grzywna. W dalszej części spotkania nastąpiło wręczenie dyplomów i upominków uczestnikom, które w imieniu Wójta przekazał Przewodniczący Rady Gminy Grodzisko Dolne – pan Jerzy Gdański. Organizatorzy zadbali również o słodki akcent, który stał się tłem do wspólnych rozmów, wymiany doświadczeń i obejrzenia prac

w szerszym gronie.

Serdecznie dziękujemy wszystkim Twórcom, którzy wystawili swoje prace. To dzięki Wam mogło zaistnieć to spotkanie, które odrywa nas od szarej rzeczywistości i przenosi w niecodzienny Świat Sztuki. Trwajcie dalej przy swoim hobby, twórcie piękne rzeczy i sprawiajcie tym radość sobie i najbliższemu otoczeniu. Dziękujemy i do zobaczenia na kolejnym spotkaniu.

Ośrodek Kultury

Z kart historii - Wspomnienia Sybiraka

... W Turuchańsku był tylko jeden jedyny dom murowany, dawna cerkiew prawosławna, gdzie rzekomo za czasów carskich byli zsyłani niesfor- ni popi. Cerkiew ta została przerobio- na na magazyn i obecnie magazynu- je się tam artykuły żywnościowe. (...) Począwszy od drugiej połowy czerw- ca i przez cały lipiec, kiedy słońce świeci tam całą dobę, pracowaliśmy po 16 godzin dziennie. Była to praca akordowa i ile zarobiliśmy, tyle mieli- śmy. W upalne dni skakaliśmy do rze- ki dla orzeźwienia się, aby móc dalej machać ciężką tracką piłą. Stelmasz- czuk był traczem dolnym, ja natomiast górnym i stałem wysoko na drzewie ustawionym na kozłach. Często kłóci- liśmy się między sobą, ponieważ gdy wiatr zawał z innej strony, trociny pa- dały dolnemu traczowi prosto w oczy. Wówczas Stelmaszczuk przestawał ciągnąć piłę i żądał przestawienia ko- złów odpowiednio do kierunku wia- tru. Takie przestawienie kozłów wraz z drewnem, wymagało wiele trudu i nie zawsze chciałem się na to zgodzić. Jednak wspólna praca, wspólne ko- rzyści jednoczyły nas, ale przyjaźni ja- koś nie czuliśmy do siebie. (...) Pewne- go upalnego dnia, stojąc na drzewie, wymyślałem Stelmaszczukowi, że nie uważał i pozwolił pile zejść ze sznura, natomiast u mnie piła szła po znaku. W tak grubym drzewie przy naprowa- dzaniu piły na znak zrobiło się tak zwa- ne koryto i piła z tego powodu szła bar- dzo ciężko, tak że trudno było ją wycią- gnąć do góry. Stelmaszczuk nie pozo- stawał mi dłużny, psiocząc na mnie, że źle ustawiłem kozły i wiatr niesie mu trociny prosto w oczy. Jakaś mło- da kobieta, idąc z pełnymi wiadrami z wodą, którą zaczerpnęła w Jeniseju, zatrzymała się w pobliżu nas i uważnie przysłuchiwała się naszej kłótni w ję- zyku polsko – ukraińskim. Zauważyw- szy, że jesteśmy podsłuchiwanii, nasze zdenerwowanie momentalnie minę- ło i doszliśmy do przekonania, że po

części obaj mamy rację. Kobieta po- stawiała wiadra na ziemi, podeszła do nas i z uśmiechem zapytała po pol- sku: A po jakiemu wy rozmawiacie? Zamiast odpowiedzieć wybuchliśmy gromkim śmiechem. Kobieta śmiała się razem z nami. – Co pani tu robi? Skąd pani jest? Na moje pytanie od- powiedziała pytaniem: A skąd pan po- chodzi? Wreszcie odpowiedziała: Ja z Baranowicz. Jestem Polką. Obecnie mieszkam z mężem i synkiem w tym oto małym domku. (...) Zapraszam pana do nas w niedzielę na obiad, to sobie pogawędzimy po polsku. Mój mąż mówi słabo po polsku i ja nie mam z kim porozmawiać w rodzinnym języku, jak to bywało u nas w domu. Ucieszy- łem się dopiero co zawartą znajomo- ścią i zaproponowałem rodaczce, że jak jej mąż wróci z pracy, niech przyj- dzie tu po trzaski i obrzynki z drzewa na opał. (...) Stelmaszczuk słysząc na- szą rozmowę nie omieszkiał zauważyć: - Polacy, kiedy znajdują się na obczyźnie, to trzymają się razem jak Żydzi. Jeden drugiemu pomaga. Z przykrością mu- szę stwierdzić, że u nas wśród Ukra- ińców tego zwyczaju nie ma. Każdy żyje dla siebie. Po zaznajomieniu się z mężem mojej rodaczki dowiedziałem się, że pracuje jako fryzjer, żona zaś w spółdzielni krawieckiej. On pochodził ze wsi Kawytkino, gdzie pracował jako wiejski nauczyciel. Wyszli go, jak wszystkich Niemców nadwożańskich, choć wcale nie czuł się Niemcem i na- wet nie znał biegle języka niemieckie- go. Nazwisko miał niemieckie, imię rosyjskie. Nazywał się Wasilij Cigler. Żona jego, Nina z domu Drozd, córka polskiego kolejarza z Baranowicz. Po- znali się w obozie „przesylnym”. Ra- zem przyjechali do Turuchańska i po- brali się. Odkupili od kogoś ten domek i w nim zamieszkali. Po roku urodził im się synek. Nadali mu imię Eugeniusz, zdrobniale nazywali go Żenia. Bardzo miły chłopak, ale zdrowie mu nie dopi- sywało. Brak witamin, jarzyn, owoców,

latem świeżego mleka. To wszystko niekorzystnie wpływało na jego zdro- wie. Z tego powodu rodzice bardzo się martwili. Od tego czasu, w każdą nie- dziełę przychodziłem do nich na obiad i pogawędkę. Bardzo zaprzyjaźnili- śmy się i pomagali sobie nawzajem. Ja zaopatrywałem ich w opał, o który było dość trudno. Trzeba było psim za- pręgiem jechać kilkanaście kilome- trów po karłowatą brzozę. Waśka na- tomiast strzygł mnie bezpłatnie, zaś jego żona prała i prasowała mi bieli- znę, tak osobistą, jak i pościelową. Po kilku naradach doszliśmy do przekonania, że jeżeli mamy tu przebywać do końca naszego życia, to trzeba pomy- śleć o stworzeniu sobie znośnych wa- runków, szczególnie mieszkaniowych. Postanowiliśmy wspólnie wybudować dom. Ja miałem postarać się o drzewo na budowę, natrzeć desek na pokry- cie domu, na stolarkę budowlaną, na podłogi i sufit. Oni natomiast zobowią- zali się wybudować dom i doprowa- dzić go do stanu używalności. Uzyska- nie zgody na budowę domu od władz gospodarki komunalnej nie natrafi- ło na przeszkody. Miejscowe władze popierały takie inicjatywy i nawet przy- dzielaly bezpłatnie spychacz do zni- welowania terenu pod budowę domu nad brzegiem Jeniseju. (...) W zimie, będąc na wyrębie lasu, przygotowy- wałem sobie odpowiednie drzewo na budowę domu i wraz z drzewem prze- znaczone dla gospodarki komunal- nej spławiliśmy je do brzegu w Turu- chańsku, tuż obok domu Ciglera. La- tem 1952 roku po godzinach pracy służbowej, ciosaliśmy drzewo i tarli- śmy deski. Waśka wraz z cieślami bu- dowali dom z przygotowanego budul- ca. Budowa szła bardzo sprawnie, po- nieważ materiał na budowę był odpo- wiedni. Na zimę weszliśmy już do wy- kończonego domu, składającego się z dwóch dużych pokoi i kuchni oraz przedsiionka. Ściany wewnątrz były otynkowane, podłogi pomalowane.

Jednym słowem, takiego mieszkania mógł nam pozazdrościć niejeden aparatczyk partyjny osady Turuchańsk. Porobiliśmy także okiennice, żeby w okresie zimy łódź nie osiadała zbyt mocno na okienne szyby i przy odtajeniu nie zależały ściany.

W długie, jesienne i zimowe wieczory przychodzili do mnie wysiedleńcy, z którymi razem pracowałem w gospodarce komunalnej. Najczęściej przychodził Arkadij, znany tu tylko z imienia, z zawodu inżynier - elektryk, człowiek w podeszłym wieku, dziecko rewolucji październikowej. (...) Jego żona pracowała w Moskwie, w którymś tam szpitalu, w charakterze lekarza - chirurga. (...) Przy każdej okazji prosiłem Arkadięgo, żeby napisał do żony z zapytaniem, czy w księgarniach moskiewskich nie mogłaby kupić jakiejś książki w języku polskim. Tyle lat przecież nie widziałem drukowanego słowa w języku ojczystym, wkrótce mogę zapomnieć czytać po polsku. Za niespełna miesiąc otrzymałem pocztą lotniczą grubą książkę zawierającą ponad 500 stron druku w języku polskim. Tytuł książki „Chriestomatija po polskoj literaturie XIX - XX w.” - Wypisy z literatury polskiej XIX - XX w.” Książka przeznaczona była dla studentów fakultetów filologii. Wpisy z literatury polskiej obejmowały okres od Adama Mickiewicza, aż do Tetmajera, zaopatrzone były w krótkie biografie poszczególnych pisarzy i poetów. Dla każdego Polaka znającego literaturę z tego okresu, tendencyjność poszczególnych biografii była namacalna. Takie oceny wyrażane słowami przyjętymi w propagandzie sowieckiej jak: utopia, nierealizm, mistycyzm, reakcyjność, skrajnie prawicowe poglądy, brak wiary w lud pracujący itd. To znowu na odmianę słowa uznania: postępowy, rewolucyjny, głęboko humanistyczny, wrażliwy na nędzę ludzką, nieprzejednany bojownik. (...)

W każdą wolną niedzielę starałem się być sam na sam z książką, z ulubionymi autorami. Poezję Mickiewicza ina-

czej czyta się w kraju, a inaczej na obczyźnie, na dalekiej, niegościnnej Syberii. Tu każde słowo, każde zdanie, wiersz - potęguje uczucie, zachwyt, tęsknotę i miłość do Ojczyzny. Sedno głęboko humanistycznej i patriotycznej literatury polskiej XIX i pierwszej połowy XX wieku starałem się jak najbardziej przetłumaczyć mojemu przyjacielowi Arkadiemu. On natomiast komentował mi literaturę rosyjską z tego okresu, która jak twierdził, miała zbieżne cele z literaturą polską, przeciwstawiała się uciskowi caratu. Arkadii był częstym moim gościem. Odczuwał u mnie, jak to sam mówił, ciepło domowe, a co najważniejsze, mógł mówić bez obawy o wszystkim, co leżało mu na sercu. Przychodził zawsze z książkami pod pachą, które zdobywał w miejscowej bibliotece i u osób prywatnych. Lew Tołstoj, Niekrasow, Turgeniew, Dostojewski, Gogol, to znowu Lermontow, współczesny Jesenin, to jego ulubieni pisarze i poeci. Domyśliłem się, jak Arkadiemu zależy by mnie przekonać, że wizytówka literatury rosyjskiej to właśnie oni i tylko oni. (...)

Największą udręką, szczególnie dla ześląńców, były częste zebrania po pracy w miejscowym klubie, dla podejmowania zobowiązań produkcyjnych. Na każdym takim zebraniu wychodził na mównicę partyjny orator. Przed nim stała karafka z wodą i szklanka, w ręku trzymał kilka arkuszy papieru z napisanymi już zobowiązaniami produkcyjnymi. Jego wystąpienie obowiązkowo zaczynało się od słów: „Towarzysze i obywatele! Wpłynęła rezolucja, żeby na dzisiejsze nasze zebranie załóg produkcyjnych osady Turuchańsk, powołać honorowe prezydium Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego w osobach Towarzysza Stalina!” Wszyscy wstają jak na komendę i rzesistymi, długo niemilkącymi oklaskami witają imię Stalina. Padają z mównicy dalsze nazwiska i każdemu z tych bolszewickich apostołów trzeba było dać oddzielnie

odpowiednią porcję oklasków, zależnie od miejsca, jakie zajmował w hierarchii partyjnej.

Na jednym z takich zebrań, chcąc za imponować swoim znajomym odwagą, otrząsnąłem się z niewolniczego marazmu, wstałem z ławki wraz z innymi, ale nie brałem udziału w oklaskiwaniu nazwisk podawanych przez partyjnego oratora. Stałem nieruchomo z opuszczonymi rękoma. Czułem, że oczy wszystkich stojących za mną i obok mnie, skierowane są na moją osobę. Byłem jakby speszony, ale zawziętość usztywniła mi ręce. Stałem nadal w nieruchomej pozycji, nie uczestnicząc w burzliwych oklaskach. W głowie szumiało mi od tych oklasków, serce jak młot biło w piersiach, stałem jak zahipnotyzowany. Po zakończeniu zebrania rozchodziliśmy się do domów. Zauważyłem, że nawet moi najbliżsi przyjaciele stronili ode mnie. Tylko naczelnik gospodarki komunalnej, mój bezpośredni przełożony i pracodawca Tumieńcew podszedł do mnie i powiedział, że bym zaraz zgłosił się w gabinecie.

Kiedy wszedłem do jego gabinetu, przyjął mnie wrogim spojrzeniem i zapytał: - Co wam się sowiecka władza nie podoba? Odpowiedziałem spokojnie: - a skąd wy wiecie, że mnie się sowiecka władza nie podoba? Jak to skąd? Na dzisiejszym zebraniu jawnie demonstrowaliście nienawiść do sowieckiej władzy! A w czym waszym zdaniem, objawiała się ta moja demonstracja? - zapytał. Jak to w czym? Kiedy wszyscy oklaskiwali wybór honorowego prezydium dzisiejszego zebrania, wy jeden z całej sali nie klaskaliście, co zwróciło uwagę wszystkich obecnych na sali. Bardzo przepraszam obywatelu naczelniku - odpowiedziałem. Jestem cudzoziemcem, obywatelem polskim, nie sowieckim, a tym samym nie mam żadnych praw obywatelskich w waszym kraju.

cdn...

„Wspomnienia Sybiraka” Józef Sigda

NARODOWE

ŚWIĘTO

NIEPODLEGŁOŚCI

**10.11.2024r.
(niedziela)**

**WÓJT GMINY GRODZISKO DOLNE
ZAPRASZA WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW
DO UDZIAŁU W UROCZYSTOŚCIACH
Z OKAZJI
106. ROCZNICY ODZYSKANIA
PRZEZ POLSKĄ NIEPODLEGŁOŚCI**

Program uroczystości:

Godz. 10.00 - Zbiórka obok budynku Ośrodka Kultury

Godz. 10.15 - Złożenie kwiatów pod Pomnikiem

Wdzięczności „Żywią i Bronią” - Miasteczko

- Przejście na cmentarz i złożenie kwiatów pod obeliskiem „Pamięci tym, którzy cierpieli i oddali swe życie za Ojczyznę”

Godz. 11.00 - Uroczysta Msza Święta w intencji Ojczyzny w Kościele Parafialnym w Grodzisku Dolnym